

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 25.
Fiókkiadóhivatal: Museum-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.Kiadja:

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A nemzet élni akar

Budapest, március 3.

(v.) A magyar história tud rá példát, hogy csatarendbe állított seregei élén a vezér, amikor a harci kürtök épp megfűtták volna a riadót, kiejtette kezéből a kardot s így szólt: „Testvér ellen fegyvert nem emelek.” Ez régen volt, nagyon régen, elmúlt idők legendás távolában, amikor a barbár emberek primitív érzése még nem volt kikapcsolva a lelkiismeretből. Azóta hajh megcivilizálódtunk. Nem vagyunk többé félvadak. Nincs bennünk semmi primitívség. A művelődés elsenyvesztette bennünk a jó felé való törekvés naiv ösztönét s belénk ültette a lelkiismeret megürrült helyére a férfias önértetet. Nem jók akarunk lenni, hanem bátrak; hazához nem hűségesek, hanem a hazában erősek. És nem azt nézzük, kinek van igaza, hanem azt, kinek marad igaza. Politikai tusáinkból az erkölcsi tartalom kisorvadozott s a nyers erőkonoksága adja a mértékét a közéletbeli rátermettségnek. Nem arra tekintenek immár az emberek, mi állra hasznára a nemzetnek, hanem arra ügyelnek csupán, hogy a maguk tekintélyében ne essék semmi kár. S aki egy politikai hadjárat kezdetén manapság letenné a fegyvert, mivelhogy testvér ellen kardot emelni nem akar, az elmeletne Kukuityiba zabot hegyezni, oda is azoknak a gúnycakaja kisérné, akik az erőt akkor is tisztelik, ha rombol; politikai halottá válna nálunk az ilyen ember, senki nem tartaná többé megbízhatónak, gyámoltalansága címén kispakolnák a közéletből.

Meglesz tehát a testvérharc. Meglesz, noha ezer komoly ok parancsolná elkerülését s noha még a legenyhébb lefolyás esetén is a nemzet létfeltételeit támadja meg. Meglesz, mert kulturbsutiák lettünk, akik félelemből vagyunk bátrak s inkább ejtünk sebet a hazán, semhogy a politikai megfutamodás vádjának tegyük ki azt, amit mindennél nagyobbra tar-

tunk: saját becses énünket. Meglesz tehát a mérközés, de csak a parlamentben. Künn az országban nem. Az ország nem kíván verekedni. Az megvívta a maga nagy harcát, ki is küzdötte a maga nagy diadalát. És most békét akar, — nem azért, hogy pihenjen, hanem azért, hogy dolgozhasson. Az urak a parlamentben ha csülökre mennek egymás ellen, ám tegyék. Legfeljebb az embersport barátai, a díjbirkózások nézői fogják dulakodásukat figyelemmel kísérni. Aki győzni fog, pálmát ne várjon a nemzetől. Aki ottmarad a porondon, ne reméljen az országtól se részvétet, se végső tisztességet. A mai sorvatag parlamentárizmushoz, amelyben alig egy millió embernek a nagyobbik fele bitorolja a nemzet nevét s e jogon az egész nemzet szuverén hatalmát, amugy is kevés köze volt annak a huszmilliónyi emberokaságnak, amely az igazi magyar nemzetet alkotja. De holnaptól fogva, ha csakugyan megindul a képviselőházban a viaskodás, még az érdeklődés is megvonja a közvélemény az ugynevezett népképviselőtől. Ha a márványcsapszek ott a Dunaparton átalakul márványcircuszsá, ne várják a parlamentbeli urak, hogy tülekedéseik lázba fogják ejteni a nemzetet. A nemzetnek akad okosabb dolga elég. A nemzet kimegy a mezőre s hozzálat a tavaszi szántáshoz, bevonul a műhelyekbe s gyárakba és elvégzi a maga tisztességes munkáját, elmegy tanítani az i kolába, adminisztrálni a hivatalokba, portékát eladni a boltokba, jogot keresni és osztogatni a bíróságokba, kórságot gyógyítani s egészséget terjeszteni a kórházakba és a betegágyak mellé. Ezt cselekszi a nemzet ma, ezt cselekedte tegnap, ezt fogja holnap is cselekedni.

Tegnapelőtt, — az más volt. Akkor ellenséges kézzel hozványultak alkotmányunkhoz. Akkor az önkény ki akarta rabolni évezredes közjogaink kincstárát. Akkor sáros lábbal rugdosták meg nemzeti oltárainkat.

Tegnapelőtt, — az más volt. Akkor talpra álltunk, felordítottunk, karjainkban megfeszült az izomerő, szívünkben felgerjedt a sebzett nemzeti önértet és mikor összeverődöttünk egyetlen nagy védelmi táborda, úgy megrendült lábaink alatt a föld, hogy a bécsi Burgban is megéreztek a vulkanikus rázkódást. Megéreztek és megdöbbenek tőle. Megdöbbenek tőle és engedékenyek lettek. Engedékenyek lettek és ijedten dobták el maguktól fenyegető dolyfüket. Felébredt bennük az életösztön s beadták a derekukat, nehogy a felzudult nemzeti érzés forradalmi lázba csapjon át. Így lett a magyar nemzeté a diadal. Így jutottunk hozzá a vívmányok ékes és értékes sorozatához. Így nyitotta meg a szoldateszka a saját remegő kezével a hadsereg sorompóit a magyar államnyelv s a magyar nemzeti szellem előtt.

Tiszteljük az ellenzékét, magunk is a küzdők sorában állottunk a harc nehéz óráiban. De betegesen tulzottnak tartjuk az ellenzéki pártok önértetét, ha felismervén a nemzet békévégyát, mégis erőszakolják ezt a mindent feladni készült harcot pusztán azért, mert maguknak tulajdonítják a győzelmet s győztes létükre restellnek meghátrálni. Állapítsuk meg elsőbbel, hogy akik ma leg-erősebben berzenkednek az ellenzékén, azok a veszély óráiban vagy biztos távolból nézték a reánk zudított golyózaport, mint például Rakovszkyék, vagy pedig éppenséggel a nemzeti harc letiprására vállalkozó hatalommal tartottak, mint például gróf Apponyi Albert és társai. Ha az ellenzék ezen részei nem vonulnának ma a harcba, ugyan ki vádolhatná őket hátrálással? Hát voltak ők valaha élül ebben a küzdelemben? Mikor ingyen akarták a több ujoncot a hatalom emberei, akkor ugy-e Rakovszky és Apponyi nem osztokodtak a nemzeti ellentállás viharos küzdelmeinek fardalmaiban és veszélyeiben? És most, amikor a régi ujonclétszám megszávalásáért Bécs nemzeti javakban busás árat

TÁRCA

Vissza ...!

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Csizmadia Sándor.

Ez, ha nem volna novella, igaz is lehetne. A helyi viszonyok is mellette szólnak.

A mi emberünk valamiképpen nagyon megéhezt s nem volt kenyere, se pénze, hogy vegyen. És a gyomor nemcsak nagy reformátor, de még nagyobb forradalmár. A szemek elkezdene karikat hányni s egy csapásra kitöröltenek az emlékezetből a magántulajdon fogalmait. Az éhség fejlődésének bizonyos fokán a társadalom rendszerei kártyavárként omlanak össze. A magántulajdon rendszere helyét ad a köztulajdon fogalmának. És rögtön megváltoznak az erkölcsök is. Ez olyan materialisztikus valami. A jóllakott ember szerint a lopás a legutálatosabb bűn. Az éhes ember szerint a legszebb erény, mert a létfenntartás leggyorsabb feltétele. Vagy talán egy emberélet megmentése nem szép és nemes cselekedet? Ha egy idegen ember tulajdonát képező tóban faldokló embertársunk segítségére akarunk sietni, ki kell előbb kérnünk a tó tulajdonosának engedélyét, hogy beleugorhassunk a vízbe? De az ilyen fejtegetések nem tartoznak ide.

A mi emberünk éhes volt és lopott. Manapság már olyan nagy és állandó a nyomorúság, annyian lópnak éhségből, hogy el se igen hiszszük, hogy valaki éhségből lopjon. Mindegy, a mi emberünk lopott és pedig éhségből. Rajta-

csipték, mint ahogy a szegény embert mindig rajtaesipik. Különösen ha éhségből lop, mert az ilyen emberek rendszerint nagyon ügyetlenek. Akit rajtaesipnek a lopáson, azt mindig enyhébben vagy egyáltalán nem kellene büntetni, mert az ilyenek alapján néve többnyire becsületes emberek; ha nem volnának becsületesek, nem lennének olyan ügyetlenek.

Elitelték néhány hónapra. Bent a börtönben, ha más nem, a pap bizonyára alaposan a lelkére beszélt, hogy máskor ne lopjon. O maga is, miután a börtön komis kényeréből megígerte gyomrát, belátta, hogy helytelenül cselekedett, mikor a máséhoz nyult. Szánta-bánta bűnét.

Az a néhány hónap lepörgött, azután a mi emberünk újra szabad lett. A börtön kapuján azzal az erős elhatározással lépett ki, hogy becsületes életmódot kezd. Hajl de az ember tervez, — a társadalom végé. Hiába máskélt napokon át, nem kapott munkát. Újra megéheztet nagyon de lopni mégsem akart. Már annyira jutott, hogy szeretett volna visszamenni a börtönbe, hogy jólakihasson, de nem volt rá jogcíme. A becsületes embernek nem adnak kosztot ott se. Végre megint lopásra kényszerült, nem az éhség miatt, hanem hogy jogot nyerjen a börtönhöz.

Miután most már az volt a célja, újra elfogták. El is itélték, előbb azonban a rendőrség örök időkre kitiltotta Budapestről. A szép fővárost meg kell tisztítani az ilyen közveszélyes alakoktól. A csend- és rendnek a tisztítás az első biztositéka. A büntett megelőzése. Ha jól megdondoljuk, ez nemcsak a gazdagok érdekében történik, hanem még inkább a szegényekben. A tolonkeosi az a varázskészülék, mely a gyöngye jellemű szegény emberek elől elzárja a bűnök útját.

A börtönben a körülményekhez képest jól érezte magát. A koszt a lehető legrosszabb volt, de mégis alkalmas a gyomor megtöltésére. Sőt ha a börtönvizsgáló-bizottságoknak és ügyészeknek hinni lehet, nagyon is kitűnő a fogházi éleled. Ezek az urak ugyanis sohasem győzik eléggé dicsérni a fogházi élelmezés kiválóságát. Nagyon rossz szakácsnéik lehetnek odahaza a saját konyhájukon.

A mi emberünk tehát meg volt elégedve. Csak az busította el olykor-olykor, hogy az ideje egyszer mégis letelik és kidobják az utcára. Akkor kezdheti megint előlről.

Amitől félt, az be is következett. Egy szép napon azt mondták neki, hogy elmehet. Egy rendőr várakozott rá s azzal eléltalták a rendőrségre, honnan a legelső transzporttal hazatoloncolták.

Akárcsak egy lakatlan szigetre tették volna ki, hol még ember soha nem járt. Mit csináljon a kis faluban egy vasoszerzályos? Nincs ott olyan mester, aki ötet használhatná. Menjen kapálni, vagy kaszálni? Van ott arra elég ember, kik jobban értenek hozzá, mint ő. Ki fogadna munkára olyan embert, aki előbb arra kell megtanítani, hogyan fogja kezébe a szerszámot?

Egy ideig úgy élt otthon tétlenül, szegény szülei terhére. Hamar belátta azonban, hogy így nem folytathatja. A rendőrség és a börtön még nem tudták belőle kiirtani a becsületeszést. Szülei szegények, azoknak a nyakán nem élőködhet. Fogta a vándortöböt és ment. Bejárta az ország nagyobb városait munkát keresve, kapott is itt-ott egy-két napra valót, de állandó munkához jutni nem tudott. Budapest felé indult hát újra, hátha valami gyárba bejuthat.

A Váci-úton kapott munkát. Már hónap-

fizet, most van-e hát Apponyiéknak és Rakovszkyéknak joguk azt mondani, hogy a sikeres küzdelem befejezése gyáva retirálást jelentene? Ám az ellenzék többi árnyalata igenis küzdött, őszinte lelkesedéssel, hősiességgel, elismeréssel méltó önfeláldozással. De nem ők egyedül küzdöttek s nem is ők küzdöttek első sorban. Az egész nemzetnek volt ez a túsója az osztrák ösbíróadalmi eszme ellen. Itt mindenki verekedett, aki magyar. Összeomlottak a pártkorlatok, a hazafias hevület szent mómora testvéri harmóniába forrasztotta e haza polgárait, a milliók ereje volt belevetve ama mérlegnek egyik serpenyőjébe, amelynek másik serpenyőjében a rég kimúlt ösbíróadalom csontvázának árnyéka hevert. A parlamenti ellenzék csak egy csekély kirendeltsége volt a nemzeti eszme nagy küzdő-táborának. Talán a legexponáltabb, talán a leghősiesebb, de bizonyára a legparányibb töredéke emez óriási tábornak. És valamint az egész nemzet verekedett, azonsképp a győzelmet is az egész nemzet aratta. Az ő ereje, az ő elszántsága, az ő kitartása birta kapitulációra a bécsi hatalmakat. A parlamenti ellenzék csak a tárgyalója volt a nagy haderegnek; ő bűgta a riadót, amely végigcsendült a hazán. De a legtüzesebb csatadal sem hoz győzelmet erős derékhad nélkül. S az erős derékhad maga az egész nemzet volt.

Győzött hát a nemzet. S beéri győzelmével. Bűgthat neki az a tárgyaló ma már, amíg szélreped. A derékhad elvonult a csatlérről. Örvend a gazdag prédának. Egy szebb jövő zálogául köszönti azt. S dologhoz lát újra, hogy új erőt gyűjtsön, ha új harcokra szólítja majdan ismét végete. Jól jegyezze ezt meg az ellenzék s a kormánypart egyaránt. Ugy menjenek bele ebbe az ő túsójukba, hogy azt az ország az ő magánügyüknek nézi. Ki mennyit rombol közülük e viadalban, annyiért fog az országnak felelni. Tisza István mondta ma az ellenzéknek, az ország pedig neki mondja ugyanezt: „A nemzet élni akar.“

Az utimátum.

Budapest, március 3.

Az események most mindig elmaradnak a várakozások mögött. Karzat és völgy megtelik a kíváncsiakkal, de nevétségek egérnek találhatik minden, amit a vajdó hegyek szünek. Földrengést várnak és unatkoznak, mert nem vihartól, de még csak kacagástól se reng a föld.

kat töltött ott. Később a gyár vezetősége azt is megindta, hogy Budapestről ki van tiltva. Mivel azonban igen rendes és szorgalmas munkás volt, nem bocsátották el, hanem megmondták neki, hogy legyen nyugodtan, náluk mindig lesz munkája. A szegény ember alig tudott hova lenni örömeiben, hogy végre mégis sikerült neki a becsület utjára visszatérni és azon most már meg is maradt. Rubát szeregetett be magának és időnként szüleinek is küldött segítséget. Szombaton mindig hazament s vasárnapiját vagy olvasgatva, vagy egyéb hasznos szórakozással töltötte. Szilárdul hitte, hogy most már nem süllyedni, de emelkedni fog.

Csak hogy nem azért van a rendőrség, hogy meg engedje állani azt, aki egyszer, bárha véletlenül is vagy odakényszerítve, lejtőre jutott. Ott az a jelszó, hogy le egészen a fenékig. Vissza ninesen ut. A rendőrség abban látja legfőbb feladatát, hogy a lejtőt minél síkosabbá tegye, hogy a szerencsétlen, ki rája téved, azon meg ne állhasson.

Kispesten lakott, mert a kitiltás miatt bent a városban mégse mert lakni. Minden este gyalog járt haza a Népligetben keresztül, hogy a villanyos-pénzt is megtakarítsa.

Egy este nagy razzitát teroit a rendőrség. A Népliget rendőrök lepték el s minden bokrot átkutattak.

Ott ballagott hazafelé a mi emberünk. Ruhája olajos, piszkos volt, mint amilyen a gyári munkás szokott lenni. Am ez a ruha, mig elméletben a munka lezszebb jelvénye, addig gyakorlatban: bűnjel. Mindenki gyanus, aki nem jól vasalt ruhában és nem fényes cilinderben jár. Gondtalanul ballagott a gyaloguton, mikor valaki rákiált:

Az ülés előtt újságolják a folyosón:

— Napirend előtt Polónyi felmondja a fegyverszünetet és megüzeni az új háborút.

Nem hisz a hírbén senki. Az obstrukció legkevésbé. Maliciózus kritika hangzik:

— Polónyi úgy csinál háborút, mint Apponyi békét.

S a t. Ház hangulata igazolni iparkodik ezt a maliciát. Mikor Polónyi Géza napirend előtt támadja a kormányt, mert a delegáció tullelte hatáskörét: a többség nincs megriadva, az obstrukció nincs fölvilanyozva. Akiét támad, nem ijednek meg; akiket véd, nem ujjonganak. Csak akkor hangzik némi szisszenés, mikor Polónyi a kormány ellen intézett támadás keretében azt mutatja ki, hogy a magyar vezényleti nyelvért azok viszik és inspirálják a harcot, akik azt nem is vették programjukba. A napirend előtt végig visszás marad a hangulat s azt a nagy tüzet, melyben az ellentétekben szétagolt ellenzék megint összeforraszthatna s az elszigetelt obstrukció megint visszahódíthatná elvesztett hatalmát: a közönség hiába keresi, hiába várja. Polónyi támadása nem hat, kicsi szenzáció ez a várakozásaiban feleslegzett publikumok.

— No de talán majd Tisza lesz szenzáció!

Igy vigasztalja önmagát a karzat s körülbelül a völgy is. Nagyon agresszív lesz-e vagy nagyon tapintatos? A közönségnek fog-e beszélni, amihéz az agresszív hang illik, vagy igazán az obstruktorokat véli meggyőzhetni, amit csak tapintatos szóval kísérhet meg? Egy brutális Tisza szenzáció lehetne, mert ezt várja a közönség. Egy tapintatos Tisza legalább pikáns lehetne, mert ezt nem várja a közönség. Hát melyik Tisza fog az ultimátummal kirukkolni?

Ez a kis tépelődés jó hangulatsínáló. Most már könnyen kielégíthetné Tisza. De jóskákig nem tudja a hangot megtalálni és már-már úgy tetszik, hogy neki sinez szerencsés napja. Szürke, fáradt és keveset mond. De a beszéd derékán az obstrukció gunyolódása kiveszi a miniszterelnököt erőtetett hidegvéréből s ekkor már megüt egy-egy erősebb hangot, mely legalább nemunalmas. Még csak azt fejtegeti, hogy a katonai nevelés terén a javaslatokba foglalt reformok a magyarság komoly térfoglalását fogják biztosítani: ez nem igen hat. A szabadelvűpart ezt annyiszor hallotta, hogy már nem tud miatta tapsolni; az ellenzék ezt olyan kiesibe veszi, hogy csak gunyolódik rajta. A fő-főobstruktorok folytonos gunyolódással sajnálják le azokat a reformokat, melyekről a miniszterelnök emfázissal próbál beszélni.

A tizenkét nemzeti apostol külön-külön és kórusban fujja közbe:

— Mozáljjen csak!

A kiáltás sajtáságos, parancsoló hangjameglepte. Odanézett s egy urat látott feleje sietni. Rögtön fölismerte, de az is őtet. Detektív volt. Egy pillanat alatt átvillant agyán mindez a veszedelem, mely fenyegette. Ha elfogják, elveszti a munkáját. Megéhetése, becsülete, keservesen szerzett új életének minden lőhétéle odalesz. Visszaesik oda, ahonnan emberföltötti küzdelemmel sikerült magát kiszabadítani. És ki tudja, sikerül-e majd még egyszer? Lesz-e ereje újra kezdeni? Mi lesz a szülei? Nem segítheti őket s mekkora szomorúságot és szegényt hoz rájuk, ha megint a tolonkeosi közvetíti a viszontlátást! A kétségbeesés erejével és gyorsaságával határozta el, hogy a végsőig nem hagyja magát. Védelmelzi a szüleit, a munkáját, a becsületét, a megélhetését.

Futásnak eredt. A detektív utána s mikor közelebe ért, vastag botjával ugsuhintott a munkás fejére, hogy az vértől borítva összeesett. De csakhamar magához tért s mikor a detektív rátérdelt, hogy ártalmatlanná tegye, valahogyan előragadta zsebkését s egész erővel a rendőr karjába dőtte kélszer. A detektív, inkább ijedségében, mint fájdalomában, eleresztette és a saját bajával kezdett foglalkozni.

A munkás föluggrott és újra futni kezdett. A vámsorompónál ott állott a finác, ki látta az előbbi küzdelmet. Kirántotta kardját és megszurta vele a munkást, ki zsebkésével a finácot is megsebesítve, tovább futott.

Fáradt és ijedt tekintete elől biztatólag és reményit keltve mosolygott a zöld mezőség, hol a katonák szoktak gyakorlatozni. A mező szélén sőtétlik az erdő, rejtelmes homályossággal nézve ki a síkságra. Az üldözött munkás fejéből és kar-

— Magyar vezénynyelvet tessék hozni!
S ekkor Tisza nagy mondásra ragadtatja magát:

— Merem mondani, hogy a nevelés terén kivivott reformok jobban erősítik a magyarságot, mint a magyar vezényleti nyelv!

— Hohó!

— Igy még nem beszélt magyar miniszterelnök!

— Ez már mégis disznóság!

Tüzel és viharzik az obstrukció. Csupa felháborodás. Tisza éppon ebből meríti erejét. Most már majacsabbul vöti oda:

— A magyar vezényleti nyelv csak valami nemzeti mázzal vonód be a hadsereget, de ezek a reformok belülről alakítják át magyarrá.

Még nagyobb felháborodás. Kossuth-párt, Ugron-párt, néppárt, nemzeti disszidensek: együvé olvadnak a haragban, az ekkeseredésben. Már padok veresése tartítja a közbeszólásokat. S az egyetlen Apponyi ül jéghidegen, egnek fordított szemekkel, mintha gondolataival egészen más világba járna.

Tisza hangulatba jön. Most már keresztbe fonja a karjait és nem is szavakat mond, de törököt beszél. Szilaj mondatok pattognak le ajkairól, véres bünlajstromot ró össze, vádolja az obstruktorokat a nemzet, az egész világ előtt. Ok az okai, hogy a nonzet fia szvenvednek, hogy az italuktól megbódult katonák renitensek voltak és bűnhödni fognak, hogy az adófizetéssel elmaradt nép gazdaságilag megtörik, hogy az obstrukció vívmányait, az adónemfizetést és hadmentességet, a szocialisták népbolondításra használják fel, hogy az egész nemzet beleszokik a törvények szükségének kétségbevonásába.

— Ez mind az önök érdeme! Ezek az obstrukció nemzeti vívmányai!

Zug és háborog az obstrukció. Annál lelkesebb a többség. S ekkor jön az elmaradhatatlan incidens, mely véglegesen eldönti a sikert. Tisza azt mondja, hogy az obstrukció rászoktatja a kormányokat a törvények fölösleges voltára — Kubik Béla indulatosan kiált közbe:

— Nem kell önt törvénytelenségre nógatni, ugys a véreben van!

Tisza megáll, egy kis szinpadiaságra vete-medik és mélyen meghajolva kérdi:

— Képvisező ur, fölvette ön napidijait?

— Föl! — mondja zavartan Kubik.

— Nos hát, ön is törvénytelenséget követett el!

A többség nevet, tapsol, perecekig lelkesül. A kisebbség meg van zavarodva, aztán mindenfelől kiabálják:

— Hát ön hány fizetést vesz föl?

— Találják ki! — ingerkedik Tisza. De a

jából patakzott a vér, de ő ezt nem látta, sebének fájdalomát nem érezte. Csak egyet látott, csak egyet érzett: hogy Kisepe fel az ut szabad, hogy megmenekült a gyalázzattól. Holnap munkába mehet, szüleit segíyezheti tovább is, megmaradhat becsületes embernek.

A gyakorlótér felől egy katona jött. Vele szemben egy kiáltó finác mutogat egy véresen futó ember után, ki közte és a katona között szalad a gyakorlótér felé. A katona se habozott soká, kirántotta bajonettjét és megragadta a munkást. Az védekezni próbált, de a kimerülés minden erejétől megfosztotta. Némán, lihegve esett a katona karjaiba, ki átadta az elősiető rendőröknek. Hatóság elleni erőszak miatt került a törvény elé. Súlyos bűn, súlyosabb a lopásnál. Lopni szükségből is lehet, de a hatóságot csak az elvetemült és megátalkodott ember támadja meg.

Az ügyészek is ez volt a nézete. Elmondta, mint sülyed ez az ember fokról-fokra. Először lopott, becsukták s mikor kiszabadult, a helyett, hogy becsületes munkához fogott volna, újra lopott. Megint elítélték s ime már hatósági erőszak miatt áll itt. Késsel támadt a hatóság emberére. Közveszélyes alakká züllött el, ki a gyilkosságtól sem riad vissza, hiszen pusztá véletlenség, hogy már most nem gyilkosság vádjával terheltlen áll itt.

A vádlott védőbeszédül elmondta az élet-történetét. A bíróság könnyezett, aztán, tekintettel az enyhítő körülményekre, nyole hónapra ítélte a vádlottat. Együttal a törvényszék elnöke lelke kötéte, hogy most már aztán igyekezzék megjavulni.

külső siker most már megvan. A többség végre igazán ujjong, a kisebbség végre igazán háborog. S ebben a pillanatban Tisza röviden, élesen, gyilkos hidegséggel vágja ki az utolsó megjegyzést:

— *Álljanak meg az örület útján!*

Ez volt az ultimátum. Hogy az obstrukció álljon meg az örület útján. Bizonyára furcsa módja a kérelmének, — de ez tetszett, mert brutális volt. A pap is így kapacitálta pogányul káromkodó hivat: „Szokjatok már le arról az istentelen káromkodásról, hogy az istennilyia üssön belétek, ahányan vagytok!” Ez már beszéd. Ez kapacitáció!

Volt tehát taps és ujjongás.

De esudálatos a politika pszichológiája! Mialatt a teremben Nesi Pál és Visontai Soma már a katonai vitához szolt és egyesült erővel ki is beszélt a mai ülést: a folyosón mégis olyan hírek kezdtek szállingózni, hogy az ultimátummal fölrobbantott puskaporos-hordóbból — békeangyalok röpültek ki. Mindenkinél bizonyosra kellett vennie, hogy ez az ultimátum még a galambokból is farkasokat csinál, s a folyosón mégis arról süttögtak, hogy már elindultak a békeangyalok. Hogy kik volnának az angyalok? A folyosó arról is süttögtak. Apponyi, Szentiványi, Andrássy, Tóth és Thaly — ők fogják az ultimátum után a békét világra segíteni. Igaz-e vagy sem? — inkább nem, mint igen. De az is elég különös, hogy a miniszterelnök ultimátuma után egyáltalán fölmerülhet ilyen hírek. Az ember inkább azt várta volna, hogy akiket a miniszterelnök meg akart állítani az „örület útján“, nekivadulva rohannak az így kérelm ellen, — de ők kimentek a folyosóra és arról süttögtak, hogy elindultak már a békeangyalok. Szinte el kellene hienni, olyan képzetlenség...

A képviselőház ülése március 3-án.

— Kezdete délelőtt 10¹/₂ órakor. —

Elnök: Perczel Dezso.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Lukács László, Nyiri Sándor, Tallian Béla.

Elnök: Megnyitja az ülést a jelenti, hogy Polónyi Gézának napirend előtt adott szót, Marjay Péter pedig sürgős interpellációt fog előterjeszteni az 1848: XX. t.-o. tárgyában.

(Napirend előtt.)

Polónyi Géza pártjának megbízásából szava akarja tenni a delegáció hatáskörének tullepését. A kormányok vagy nem tartják meg a 67: XII. t.-cikket, vagy pedig meghamisítják azt. Kezdik a delegációi választások fők-parlamentnek berendezni, működése teljességgel törvénybe ütköz. Reflektál a miniszterelnöknek a delegációban mondott egyik beszédére, amelyben úgy tüntette fel a dolgokat, mintha ő kereste és meg is találta volna a Kossuth-párt s övezését arra, hogy helyreállítsa a parlament rendet. Ez nem á! A függetlenségi párt csak odáig ment, hogy a rendkívüli eszközök alkalmazásáról előlított bizonyos feltételek mellett, de azt a célt, amelyet a küzdők maguk elé tűztek, ők is el akarják érni, de nem erőszakos eszközökkel. Az a passzív magatartás, amelyet az ő párta egy idő óta követ, azt a létszámot kelti, mintha a függetlenségi tábor lemondana a nemzeti nyelvről. Nem veszteget sok szót ennek a vádnak lerontására. Ami a házaszábrólvanról illeti, figyelemre a kormányt, hogy a mi ferde és léiszeg alkotmányos viszonyaink közt végzetes dolog volna ehhez a féltékenyen őrzött kincshez hozományulni. Nem szabad a házassághoz hasonló szerződésnek a kezében megvárni, békésen kell azt megontolni és megegyezés útján revidálni. A házasságok egy kétfoldalú szerződés, amelyet mindnyájunk adott szava szentesít. Szemére veti a miniszterelnöknek, hogy nem teljesítette azokat a követeléseket, amelyeket a maga jóvoltából is elvégezhetett volna, amelyek kormányalkotásokról kerültek szóba; — nem intézkedett, hogy a katonák keresznevét ne németesítsék, szogálati okmányait ne írják németül és a magyarországi kaszárnyák felírása ne lehesse német. E részben semmi sem történt. Mindenki, aki a magyar nyelv tartózkodását a hadseregben szíven viseli, örömmel vette, hogy a magyarországi kaszárnyák magyar lesz a felírás; annál nagyobb megdöbbenést keltett az, hogy a magyarországi kinostári kaszárnyákon és egyéb épületeken német felírás is lesz. Visszatérve a delegációra, fejtegeti, hogy annak csak a közös ügyeket és a közös kötelességeit van joga tárgyalni, de sem a magyar nyelvű oktatás ügye, sem a magyar vezénylet kérdése nem tartozik a delegáció elé. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Helytelenül járt el gróf Apponyi Albert, de sőt még Ugron is, amikor ezeket szavázték a delegációban, mert a törvény értelmében ezekbe a kérdésekbe a magyar delegációknak sincs köze, annál kevésbé a közös hadügyi miniszternek. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Apponyi Albert: Csak diskurzus volt!

Polónyi Géza: Nem lehetett az, hiszen határozati javaslatot is nyújtott be, amely el is fogadott. Polemizál a miniszterelnökkel, aki szerinte új közös

ügyet létesített, amikor a hadseregnek és a társadalomnak közösgéről beszélt. Hosszasan bizonyítja, hogy a felsőgok megvitatása nem tartozik a delegáció elé. Aki közreműködik abban, hogy a közös hadügyi miniszternek bármilyen beosztása legyen a felsőgok meghatározásába, az megszegi a magyar törvényt. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Világosan kitűnik ez a magyar törvényből, de még világosabban az osztrák törvényből. Tavaly már odajutottunk, hogy az igazságügyi kérdéseket is a delegáció elé hurcolták. Az idén már bevallotta a hadügyi miniszter is, hogy ahhoz a delegációknak semmi köze. Lépten-nyomon találkoznak a 67-es törvények meghamisításával. Amiből világos, hogy helyre kell állítani a 48-as törvények uralmát. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.) A harmine esztendő óta folyó játékot nem lehet tovább eltűrni, szervezni kell a nemzeti ellenállást. (Élénk helyeslés és taps a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Következik a napirend. A miniszterelnök kíván szólni.

(A miniszterelnök válasza.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem fog Polónyi beszédének minden részletére kiterjeszkedni, kérdéseire azonban akar válaszolni. Szövegségről nem beszélt nem is volt szavainak egyéb értelme, mint hogy konstátálta azt a tény, hogy a függetlenségi párt a rendkívüli eszközök alkalmazását tartozkodott, tehát jelezte a politikai cél azonos voltát. (Helyeslés jobboldalon.)

Gabányi Miklós: Tehát nem volt kézfogó! Gróf Tisza István miniszterelnök: Semmi továbbmenő akcióra sem megállapodás sem megbeszélés nem volt. Ezt világosan mondotta. Megértette, lesz is rá gondja, de jelentéktelen dolgoknak tartja, hogy a katonák keresztnevét németül írják; (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Nagyon természetes hogy német szövegű névsorba németül írják a keresztneveket is. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Hisz azok magyar polgárok! Kubic Béla: Magyarországon csak magyarul szabad!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Az csak nagyon természetes, hogy német szövegbe németül írják be a keresztneveket is. (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Helebronth Géza: Magyar miniszterelnök így nem beszélhet!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Erre a kérdésre igazán nem fektet súlyt, mert ez a körülmény nem csökkent a magyar nemzet erejét. A szogálati okmányok nyelvről azt mondotta és fenn-tartja, hogy az új nyomatványok formulárik elkészítések az új véderő-törvény kapcsán kibocsátandó utasításokban gondja lesz erre is. Ezt igérte nem pedig korábbi terminust. Ugyanez áll a kaszárnyák felírásaira is; ez a kérdés teljesen tisztázva van; csakugyan nem volna helyes tévítéjben kalapácsot loagnunk és nekiállnunk új felírásokat alkalmazni. (Derűtség és zaj a szélsőbaloldalon.) Az lett volna a nevelés, ha a kormány abban látta volna hazafas akciójának kicsucsosodását, hogy leveleket rögzasson a kaszárnyák felírása miatt. (Élénk helyeslés jobboldalon.) Ezekben megtelelvén Polónyinak átér a katonai reform kérdéseire. A szabadvévpárt a hadügyi programjában igen természetesen a közös hadsereg intézményéből indult ki, mert ebben látja a kölcsönös védelem leg-határozottabb eszközét. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon.) Nincs közös hadsereg közös a védelem! A törvény nem szol közös hadseregről! (Zaj) Hiába állítják, hogy a 67-es törvény nem beszél közös hadseregről. A 67-es törvények terminológiája szerint van egy egész hadsereg, annak kiegészítő része a magyar hadsereg, az egész hadseregnek egységes vezérleti, vezényelti nyelve és belsejervezete van; az így körülírt hadsereg teljesen ráillik a közös hadsereg név. Használták is ezt a megjelölést Deák, Andrássy számtalanszor. Harmine esztendő múltán jut önöknek eszébe, hogy a közös hadsereg szó nincs a törvényben. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Zajos ellenmondások a bal- és szélsőbaloldalon.) Tánadák nyitnak a 67-es kiegészítést, de ne akarjanak belemagyarázni olyat, ami nincs benne. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) A szabadvévpárt ragaszkodik a 67-es politika nagy alapgonddalához, hogy a hadsereg szervezete és vezérlete körül ne bolygassuk meg a létező jogállapotot, ne vigyük ütközésbe az ellentéteket, amelyekből már is oly sok sűrűdés támadt. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) hanem elismerem ő felsége alkotmányos tejedelmi jogait...

Holló Lajos: Hogy a német nyelvet behozhassa! (Zaj a baloldalon.)

Ugron Gábor: Ahhoz nincs joga, hogy a német vezényleti nyelvet hozza be! (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: ... úgy, ahogy a magyar közgok kiépülése közben kifejlődött... (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Holló Lajos: Visszaétek vele!

Gróf Tisza István miniszterelnök: ... ne zavarjunk meg a korona és a nemzet közt az összhango. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Ugron Gábor: Ne hitessék el a királlyal, hogy nem létező jogai vannak! (Zaj a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nagyon gyengének érezhetik magukat önk, hogy minden áron meg akarunk akadályozni egy tételek kifejtésében. (Ugy van! jobbról.) Zaj a baloldalon.) Majd ha a szóhasznadról lesz vita, meg fogjuk kérdezni önököt, van-e joguk önöknek a szóhasznadról megbeszélésről beszélni, akiknek egész működésük csupa merénylet a szóhasznadról ellen. (Hosszantartó, élénk helyeslés a jobboldalon.) Zaj balról.)

Az egész reformáció kiindulópontja a közös hadsereg intézményéhez és ahhoz az állapothoz való

ragaszkodás volt, amely az 1867: XII. t.-cikkben körülírt fejedelmi jogok gyakorlásából állott elő. Ezen az alapon itéltem meg azokat a nagy eladatokat, amelyeket a nemzet és a hadsereg érdekében megoldani lehet és szükséges. Az a program, amelynek megoldására vállalkozott, nincs ellentétben meggyőződésével, barna mindig azt hirdette, hogy a hadsereg körül kerülni kell a hercot; de vallotta azt is, hogy küöbösen a tiszt nevelés és képzés s a magyar tiszthány kiküszöbölése terén sok a nemzet teendője. A magyar katonai nevelésügy mostani reformja nagy lépés a tisztihány elenyésztésére. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) A tisztképző-intézetek nagy magyarosító hatással lesznek a magyarul nem tudó ijakra és az is kétségtelen, hogy a magyar ifjak tömegesen loagnak belépni ezekbe az intézetekbe. A tanári kar teljesen része magyar lesz. Akinek tetszik, kicsinyelje ezeket az eredményeket, a kormány lelkiismerete nyugodt. A magyar tanári kar és a magyar ifjuság beviszi a hadseregbe az ós magyar szellemet, a magyar faj minden jó tulajdonosságát s ebből csak előny származhatik a hadseregbe néző: Tisztán katonai szempontból csak előny lehet ez, mert gazdagítja a tisztikar szellemi és erkölcsi erejét; fokozza a hadsereg baroképességét, mert a tiszték és a legénység között a faj érzés erős kapcsol. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon.) Ez az a mód, amelyvel a hadsereg és a nemzet közt az együvértartozás érzése kifejődik, a hadsereg otthonosan fogja érezni magát magyar földön és a magyar nemzetben meggyökeredzik az a tudat, hogy társtulajdonosa a hadseregnek. (Élénk helyeslés és taps a jobboldalon.)

A tisztikar közt a bajtársi viszony nem lesz utjában annak, hogy a magyar tiszt és az osztrák egyformán szeresse hazáját és közösen ápolja a közös intézmény nemese célját. Tisztán katonai célszerűség szempontból is kívánatos, hogy a hadsereg egyes ezredeiben a nyelvi különbségek lehetőleg kis körre szoríttassanak, hogy a nyelvökörés a hadseregben mennél kevesebb zavarra adjon okot; ezért mutatkozik előnyösnek a magyar nyelv alkalmazása azokkal a katonákkal szemben akik nem magyar születésűek ugyan, de a magyar nyelvet teljesen tudják. Ezt teszi lehetővé gróf Apponyi elfogadott határozati javaslata. Elérjük tehát, hogy a magyar ezredek tisztikara lehetőleg kizárólag magyar lesz, hogy a magyar legénységgel az érukezés magyar legyen; ezek a magyar nemzeti politikának a gyakorlati életbe vágó terén sokkal nagyobb elők és eredmények, mint amennyit a magyar vezénylet elérhetünk volna. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Zajos elöntmondás a szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Ezt még Lukács miniszter sem hiszi el! (Zaj balról.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: A magyar vezénység semmi egyéb, mint egy sereg kifejezésnek gépies betanulása. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Ha csak olyan kevés, miért nem adják meg? (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Abból a szempontból, hogy a magyar nemzetnek tényeges erejét a hadseregben fokozza csakugyan nagyon kevés, abból a szempontból pedig, hogy a hadsereg vezetését háborúban komplikálja, lehet nagyon sok. (Helyeslés a jobboldalon.) Összenaehajlta a mai helyzetet a közelmúltal. Jussom eszünkbe az az általános kishitőség, amely akkor volt...

Báró Kaas Ivor: Mikor? Talán Ohlpy?

Longyel Zoltán: Ha akkor kishitűnek lettünk volna, ma nem volnának eredmények! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Általános volt az a gyau, hogy nem lesz semmi, csak szemfényvesztés az egész. Nos, nézzék meg a reformokat és itéljenek! (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Felkiáltások balról: Nincs semmi eredmény! Gondolják meg, hogy milyen közel sodorták az urakodót a válsághoz és hogy milyen szabad szellem nyilvánul meg most. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Ha nem is lehetett mindent elérni, de amit elértünk, azt természetesen fogjuk megvalósítani. Nem akar most beszélni azokról a szenvedésekről, amelyeket a pórtalalkosok behívásával és a harmadéve szolgáló katonák bentartásával okoztak azok, akik céltalanul folytatják a sivár küzdelmet. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Ez nekünk szol?

Ugron Gábor: Polónyinak válaszol!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem tudja, mi érte me van ennek a közbeszólásnak. (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Polónyi Géza: Azt hittem, nekem válaszol a miniszterelnök!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Alapos tévedés; a legkisebb gondom is nagyobb annál. Jeleztem előre, hogy nem fogok beszédnek minden részére válaszolni. Talán azt hiszik, hogy az ország nem fogja megérezni a sok csapást és az adók be nem fizetését? (Zaj a baloldalon.)

Báró Kaas Ivor: Miért nem vették elő azt!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Sokkal nagyobb ennél az erkölcsi kár. Fajdalom, sikerült a magyar népet is elbolondítani. Hirdették, nem kell unjont adni, nem kell adót fizetni, tütehetik magukat a törvényeken... (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubic Béla: Nem kell hozzázoktatni, látják a példát! Benne van a miniszterelnök vérebén! (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Egy alzáatos kérdésben van Kubic urhoz.

Kubic Béla: Tessék!

Gróf Tisza István: Fel méltóztatott venni napidijait? (Zaj a szélsőbaloldalon.)

Kubic Béla: Igen, felvettem!

Gróf Tisza István: Akkor törvénytelenül méltóztatott eljárni! (Derűtség a jobboldalon.) Zaj a szélsőbal felől.)

Endrey Gyula: Kiadták-e a civilisztát?

Gróf Tisza István: Az egészen más! **Hellebronth Géza:** Hányféle fizetést vett fel a miniszterelnök ur?

Gróf Tisza István: Tessék kitalálni! Nem tesz szemrehányást azoknak akik felvették napidíjakat, de ne vessék szemére a kormányt, hogy törvényes felhatalmazás nélkül teljesített kiadásokat. (Helyeslés a jobboldalon.)

Hellebronth Géza: Mondjon egyet arról, aki nem vete le! (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Nem lehet tovább türelni, hogy tétlenül tsepedjen az ország, amikor annyi sok a teendő; nem lehet nyugodtan nézni a tatár árást (Zajos helyeslés a szélsőba o dalon), a rombolás művét, amelyely nem érhetek el többet, mint az ország drága idejének elfecsérlését.

Bárb Kasz Ivor: Landsknecht! (Zaj a baloldalon.)

Gróf Tisza István: Elkeseredett lélekkel, de az elkeseredés erős elnatorozásával elment addig a határig, ameddig elmehetett, mielőtt az akormány szellemébe átköz, jogosulatlan erőszak letiprására előlélné magát. *Látja a kékedő mosolyt, hogy most jó az erős kéz.* (Zaj a baloldalon.) Csak akkor válhatja el a felelősséget az utolsó ráció eszközeibe való nyúlásért ha már minden eszközt kimerített a kibontakozás békés módjában. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) *De most a döntés küszöbén állunk. Még egyszer és utóljára az egész haza nevében kérem önöket, álljanak meg az őület útján.* (Zajos helyeslés a jobboldalon.) *Mozgás és zaj a bal- és szélsőbaloldalon.* A magyar nemzet és a magyar alkotmány nem azért áll lenn ezer év óta, hogy önké bábortalanul folytasd kis játékaikat az ország veszedelmére. (Zajos helyeslés és taps a jobboldalon.) A magyar nemzetnek élnie kell, mert élni akar, és élni is fog; ám, hogy élhessen, ha kell, össze kell tipornunk mindent, ami életére tör. (Hosszantartó zajos helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon.) (Zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

(Személyes kérdésben.)

Kubik Béla: A miniszterelnök az ő izése szerint iparkodott öt neveltségessé tenni. (Zaj a szélsőbaloldalon.) Mikor Apponyi volt a Ház elnöke, mondotta neki, hogy az ő helyében nem utalványozná a képviselői napidíjakat. Később Beüthy Akos, aki maga is felvette tisztele díját, megnvugtatta és meggyőzte őt arról, hogy azért veszi fel tisztele díját, ne hogy ferde helyzebe hozza az akokat, akik arra rá vannak szorulva Mikor gróf Kuzen-Hédervány utótt kormányra, akkor vette le tisztele díját.

(Szünet után.)

Nessi Pál az utonjavaslat kapcsán szóvá teszi a harmadéve szolgáló katonák sorsát. Kéri az elnököt, fűgessze fel az ülést, mert nem határozatképes a Ház.

Elnök: Megszámláltatja a jelenlővőket s negyed-órára le fűgesszi az ülést. Később

Nessi Pál folytatja beszédét. Emlekezteti a honvédelmi minisztert arra az igéreterre hogy az elkeseredett katonák ügyének tárgyalásakor figyelembe fogják venni az enyhítő körülményeket. Es mi történt? Összletévi nehez börtön kapott nem egy. Kéri a minisztert enyhítsen a szegény magyar katonák sorsán. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Vissontal Soma sürzeti a büntető-perrendtartás reformját, mert a mai eljárás türhetetlen. Ismerteti a mai rendszert, amely szegényre válik egy jogállamnak. Arról nem is panaszkodik most, hogy a katonai büntetőtörvénykönyv egységes osztrák-magyar birodalomról beszél. Felvilágosítást kér, hogy mi van a reformjavaslatnál? Nem szavazza meg az utonjavaslatot.

(Interpelláció.)

Marjay Péter: A tegnap betérjesztett sok törvényjavaslat közül hiányzik a fontos javaslat. A protestáns egyházak papjainak helyzebe nagyon súlyos, az egyházi adó igen nagy s sürögösen orvoslásra vár a helyzet. A következő interpellációt intézi a miniszterelnökönk:

A miniszterelnök kijelentette, hogy az 1848: XX. t.c. értelmében a protestáns egyházak nagyobb mérvű állami segélyezését közmegegyezésre igyekszik elintézni. Mi bántáratja a törvényjavaslat benyújtását, mikor lehet remélni az egészen sürögős kérdésnek törvényhozás után való megoldását?

Gróf Tisza István miniszterelnök: A kormány álláspontja ebben az ügyben nem változott. A dolog természete azonban olyan, hogy a protestáns egyházak és az állam között bizonyos megállapodások kell hogy létrejöjjenek s e miatt nem volt elintézhető ez ideig, de remélni, rövid időn belül a tárgyalások belül a tárgyalások befejezhetnek.

Marjay Péter: A választ tudomásul vessi.

Elnök: Az ülést 3 órakor bezárja.

BELFÖLD

Mozgósítási hírek. Egy bécsi lap írta ma, a mozgósításra vonatkozó értesítésével kapcsolatban, hogy a hadügyi kormány sürögösen megrendelt a Danubius hajóépítő-vállalatnál két dunai monitort, még pedig olyan tötételek alatt, amely e két monitornak a lehető legrovidebb idő alatt való igénybevetésére enged következtetni. A másik hír az, hogy ugyancsak a hadügyi kormány intézkedésére a Dunagőzhajózási Társulat egész hajóparkját koncentráltja Budapestre mozgósítási célra. E hírekre vonatkozólag a fűhivatalos *Magyar Nemzet* a következő cáolatot közli:

A bécsi lap két híre, legalább így, nem felel

meg az igazságának. Az ugyan igaz, hogy a hadügyi kormány megrendelt két monitort a Danubiusnál, de erre az adott okot és alkalmat, hogy a delegáció határozata kötelezővé tette a kettős monarchia dunai flottájának két hajóval szaporítását — ámdé a megrendelés mozgósítási cél nélküli történt. Mert mindenekelőtt a megrendelésnél semmiféle olyan fűtételt ki nem kötetett, mely a rendkívüli sürögőséget indokolná, másrészt egy ilyen monitor megépítésének ideje legalább *másfél esztendő* annyi időbe tehat a két monitornak az elkészülte is bele fog kerülni; ebből tehat mozgósítási izgalmat következtetni most, *teljes képtelenség*. Ami a Dunagőzhajózási Társaság hajóparkját illeti, konstánai kívánjuk, hogy annak készenlébe helyezésére iránt a társaság semmiféle felszólítást nem kapott de erre nem is volt vagy volna szűkség, mert ez a társaság szerződészerűleg köteles egész hajóraját a hadügyi kormány rendelkezésére bocsátani, minelyt mozgósításra kerül a sor. De erről most szó sincs.

A közigazgatás Horvátországban. Gróf Pejacsevich horvát ban, mint *Zágrabból* táviratozzák, tegnap, néhány napi távollét után visszaérkezett Zágrába. A bán legott maga köré gyűjtötte az összes főispánokat amiből azt következtetik, hogy Horvátország közigazgatásában már a közel jövőben mélyreható változások lesznek.

A helyzet.

Budapest, március 3.

A kormány utolsó felszólítása, minden szükséges ceremóniával együtt, ma megtörtént. Az ellenzék megkapta az ultimátumot s Tisza hadüzenetének meg is volt a kellő hatása. A tegnapi ingerkedés kedvnek ma már nyoma sem volt. A Kossuth-párton kialakult a hangulat, mely erős ellenzéki akcióit ígér ugyan az egész vonalon, de Tisza hadüzenetének nyilvánosságra jutása után sem jelenti a csatlakozást az obstrukcióhoz. Kossuthék tehat megmaradnak a régi állásponton s ha egy-két hevesebb vérű Kossuth-párti képviselő segít is az obstrukciónak és Ugronéknak, a párt zöme megmarad eddigi álláspontján.

Gróf Tisza István mai beszéde alatt különben nyugodtabban viselkedett az ellenzék is. Érezte a pere komolyságát s érezte, hogy mialatt a miniszterelnök a csatákigókat vonatja föl odabenn a teremben, künn a folyosón megint szállani kezdenek a béke galambjai. A bék galambok ezuttal a meglepetések fűzkéből rebbentek föl: az Apponyi-csoportból, ahol megint kísértett a régi gondolat. Apponyiék a pártközi konferencia eszméjének iparkodtak propagandát csinálni, de ez a gondolat megint elfogadhatatlannak bizonyult. Pártközi konferenciát kínálta *Szell Kálmán*nak és ismételtlen kínálgatták *Tisza István*nak is. *Tisza* azonban mindig, még *Bánffy* idejében is, elítélte a kompromisszumos politikát, a viláért sem akart soha pártközi tanácskozásokba belemenni s így csak természetes, hogy ma sem tartotta mentő gondolatnak. A nemzeti-pártiak azonban mégis iparkodnak, hogy egyfelől az ellenzék pártjai, másfelől a szabad-elpúpárt közötti kontaktus létesítsenek a béke nyelbeütésére. Ha Tisza — úgy mondják — nem akar hallani a kompromisszumról, talán sikerülni fog az ellenzéki pártok közt megegyezésre jutni. A terv aztán az, hogy ha ilyen megegyezések létrejönnek, ezeket Tisza tudomására hoznák, s ha a kormányelnök hozzájárulna az így kifűzött megállapodásokhoz, nyílt ülés elé vinnék az egész anyagot.

Természetes, hogy egyelőre nem volna egyéb pusztá jósolgatásnál, ha e kompromisszumos próbálkozások eredményeiről beszélhénk. Tudni erről éppen semmit sem lehet ma még. Egyelőre meg kell elégedni tehat avval a jóleső föltevésével, hogy a harc megenyhül, de azt remélni, hogy a békeangyalok fölűpölése már a békét is jelenti, kissé vérmes reménykedés.

Élénk nyüzsgés, de szilárd hangulat volt ma este a *szabad-elpű pártkörben*. A behívók ma este szóltak s akinek ép a keze-lába, egytől-egyig berukkolt. *Tisza István* jóleső érzéssel legeltette szemét a teljes számban egybegyűlt tábort látványán. És ez a tábor, úgy látszik, nemesak fizikailag van együtt, hanem lélekben is. A harc idejét mindnyájan elérkezettnek látják. *Mindnyájan*, a kaszinó is, még világosabban beszélve:

az *Andrássyak* is. Ott lehetett látni ma este gróf *Andrássy Gyulát*, gróf *Bathhány Lajost*, gróf *Hadik-Barkóczy Endrét*, gróf *Kardásonyi Jenőt*. Csak *Andrássy Tivadar* hiányzott, aki még nem érkezett vissza Egyptomból. Nyíltan beszéltek a körben, hogy az *Andrássyak* békeangyalkodásáról szóló hír merő mese. Az Apponyi táborából megpendítették előttük is a pártközi értekezletet, de sikertelenül. Gróf *Andrássy Gyula* pedig nem csinált titkot ama véleményéből, hogy az obstrukciónak csakugyan le kell valahára számolni. *Tisza István* hadüzeneté ismeri s céljával tökéletesen egyetért. E kijelentés nyomán elszórtak az utolsó kétségek is a többségnek szilárd és egységes fölűlése felől.

A szabad-elpű pártkörbe este az a hír érkezett, hogy gróf *Apponyi Albert Szentiványi Árpád* és *Bathhány Tivadar* kíséretében ma ujra fölkereste a Pannoniában vacsorázó Ugron-pártot és ismét oly irányban igyekezett e csoportra hatni, hogy szereljen le, mert hiszen *Tisza* mai beszéde után immár kétségtelen, hogy a harc folytatása csak káros eredményeket adhat. Ugronék végighallgatták Apponyit, de mást határoztak. A szabad-elpűpártban e hírt közömbösen fogadták. A többség tagjai most már nem bánják, jőjjön, aminek jönni kell.

Gróf Tisza István miniszterelnök mai parlamenti felszólalása, melyben utóljára hivta föl az obstrukción-csoportot, hogy a nemzet nagy érdekeit figyelembe véve, hagyjon fel a meddő küzdelemmel, bő anyagot szolgáltatott az ellenzéki pártoknak, hogy megvitassák a helyzetet.

A *Kossuth*-pártban, arra a hírré, hogy a miniszterelnök a házszabályok revíziójának kérését hozza a képviselőház elé, az a fölűfogás nyilvánult meg, hogy a párt minden erejével ellenáll a házszabályok terbe vett reformjának. A Kossuth-párt ezt határozatban már régebben kimondta s attól el nem áll. A Kossuth-párt különben addig nem tart értekezletet, míg nem ismerik a miniszterelnök szándékait a házszabályok revízióját illetőleg. A pártkörben szó esett a közel napokban végbemenő időkői választásokról is; az illyefelvi kerületbe dr. *Benedek Jánost*, dr. *Sebess Dénest*, *Vertán Endrét*, *Gál Sándort* és *Ráth Endrét* küldte ki az elnökség. A nagylaki kerületbe, a fűggetenségi jelölt: dr. *Nagy Sándor* támogatására dr. *Barabás Béla* utazik a párt megbízásából.

A *Szederkényi*-párt harcikedvtől van eltelve. Azt mondják, hogy ők tovább küzdenek s nem félnek az erőszaktól meg a házszabályrevíziótól. Azt látják, hogy gróf *Tisza István* kormányelnök nem tud magán uralkodni, különben is olyan ügy védelmére vállalkozott, melyet jól és igazán (szerintük — nem lehet megvédeni. Holnap *Szederkényi Nándor* és *Hellebronth Géza* beszélnek, mint akiket megillet a szólás joga az általuk benyújtott határozati javaslat révén.

A *disszidensek* klubjában is sokan megjelentek a párttagok közül. Náluk mindössze az az ujság, hogy a holnapra tervezett értekezletet nem tartják meg. A pártvezér egyáltalán nem akar olyan színezetet kölcsönözni a *disszidensek* szereplésének, mintha ők az obstrukciót támogatnák.

Gróf Apponyi Albert ma este megjelent a disszidensek vacsoráján is s az ott jelenvolt, körülbelül harminc elvtársának kijelentette, hogy a parlamenti helyzetet szánálni kell s ennek az obstrukción az akadály. Amennyiben úgy tapasztalná, hogy elvtársai az obstrukciót bármilyen módon támogatnák s ezzel hozzájárulnának az anarchikus állapotok föntartásához, kénytelen volna velük szakítani.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Február 29-ikén uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, március 3.

A keletázsiai harctérről ismét nem érkezik jelentősebb hír: tehát valószínű, hogy a japánok valami nagyobb akciót készítenek elő. Hogy hol és milyen céllal, nem tudjuk. Ujra csak következtetésekre vagyunk utalva. Az a hír, hogy az oroszok Pingjangig és Gensanig nem láttak Koreában ellenséget és hogy Pingjangot is csak kisebb japán csapat szállotta meg, megerősíti azt a tegnapi kifejezett sejtésünket, hogy a japánok másfelé akarják az oroszokat meglepni. Már többször emittettük, hogy mi Port-Arthur környékét és Vladivosztoktól tartjuk olyan pontoknak, melyeket a japán haditerv a Manduriába való betérésre figyelembe vehetett. És Vladivosztoktól Port-Arthurral együtt valóban blokádnál áll és washingtoni hírek szerint a japánok már Liaotung-félszigetre is szállítják csapatukat, egyelőre persze csak azzal a szándékkal, hogy Port-Arthurt körülzárják.

Akárhogy titkolja is Japán különben haditerveit, az bizonyos, hogy ennek, a támadólag fellépő ellenség régi hagyománya szerint, csak két célja lehet. Az, hogy minél hamarabb tönkretegy az oroszok hatalmát és hogy desorganizálja politikai erejét. És hogy ezt elérje, mindenáron arra kell Japánnak törekednie, hogy az oroszokat Manduriából kiszorítsa. Azért tehát a manduriai organizáció főpontjait: Port-Arthurt, Mukdent, Karbiut kell egymásután elfoglalniok. Es ha ez sikerült, akkor bizonyos, hogy Oroszország tekintélye annyira megcsappanna Kelet-Ázsiában, hogy minden elfogadható békére ráállana, mint ahogy ráállott Szebasztopol el-este után.

Es ha a japánok eddigi operációira gondolunk, rá kell jönnünk, hogy valóban ezt a haditervet tartották szem előtt. Port-Arthurt körülzárják, Vladivosztoktól nyugtalanítják és ugye Korea, mint a Liaotung-félsziget felől Manduriába igyekeznek jutni. De az is bizonyos, hogy ez a terv rendkívül veszedelmes, mert az oroszok a legnagyobb valószínűség szerint mindenfelől vissza fognak húzódní és mikorára Karbin és Mukden körül egész hadierőjüket koncentrállják, roppant embertömeget állíthatnak a japánokkal szembe. Ha más terve volna Oroszországnak, akkor Kuro-patkin kineveztetése után azonnal a határra utazott volna. De csak a napokban indul, ami a különféle proklamációkkal együtt azt bizonyítja, hogy Oroszország csak akkor akar döntő ütközetbe bocsátkozni, ha elég erősnek érzi magát. Már most az a kérdés, hogy Japán nem talál-e módot arra, hogy erre az ütközetre kényszerítse. Kényszerítse mostanában, mikor még gyöngye és szervezetlen. Az bizonyos, hogy Japán ebben az irányban nem marad egy pillanatra sem tétlenül. Első sorban arra törekszik, hogy az orosz sereg kiegészítése elő minél nagyobb akadályokat gördítsen. Ebben az igyekezetében híven támogatják a kínai bandák, melyek egyike, mint mai hírek jelentik, már meg is támadott egy orosz csapatot, míg egy másik Nyuguta közelében a manduországi vasut két-kilométernyi vonalát pusztította el.

A kínai semlegességről különben már érdekes hírek is érkeztek. Így a többek közt, hogy egy kínai tábornok tízezer katonájával csak heven kilométernyire van Mukdentől, Juansikkai alkirály pedig tízezer emberrel Sanghaj-Kvantól északra táborozik. Aztán a kínai jámborság is szokatlan feltűnéssel nyilatkozik meg. Annyi zárúók gyűlt a manduriai határon össze, hogy Nadorov orosz tábornok éjjel-nappal megfigyelteti őket. Fél, hogy a jámbor ruhák veszedelmes fegyvereket rejtgetnek. Mi is azt hiszszük és újra hangsúlyozzuk, hogy szerintünk a Manduria belsejébe küldött, részben pedig a határ felé koncentrállt kínai katonaság és a gondosan titkolt japán katonai mozdulatok között valami összefüggés van. Talán a legközelebbi napok hírei megoldják a rejtélyt.

Port-Arthur ostroma.

Pétervár, március 3.

Alezejev tengernagynak a cárhoz intézett tegnapi keletű távirata azt jelenti, hogy *Starik* admirális azt izeni, hogy az ellenséges hajóhad sem február 29-én, sem pedig március elsőjén nem jelent meg Port-Arthur szemhatárában és a cirkálóhajók, valamint torpedónaszádok sem látták, pedig hatvan mérföldes szemleutat tettek.

Pétervár, március 3.

A port-arthuri tiszték ideküldött magánleveleikben konstatálják, hogy Port-Arthur a japánok első támadásakor nem volt annyira készületlen, mint általában híresztelik. Az oroszok nem hitték ugyan, hogy a háború ilyen hamar ki fog ütni, de azért mégis minden intézkedést megtettek a város védelmére.

Az orosz távirati ügynökség port-arthuri tudósítójától e hónap 2-áról kelt következő táviratot kapta: Csütüből és Vladivosztokból érkezett jelentések azt mondják, hogy a parton ellenséges hadseregeket tengerészek holttesteit találtak és pedig Ocsunál hetet és Vladivosztoktól közelében mintegy ötvenet. Azt hiszik, hogy ezek a tengerészek ama hajók legényiségéhez tartoztak, amelyek a múlt hónap 25-én éjjel lefolyt küzdelemben résztvevtek. Azt hiszik, hogy néhány hajó, amely megsérült, a múlt hónap 27-iki vihar következtében nem tudott parthoz vonulni és elsüllyedt. Az utolsó napokban teljes nyugalom van.

Newyork, március 3.

Washingtoni hírek szerint a japánok csapatokat szállítanak Liaotung-félszigetre, hogy megkezdjék Port-Arthurnak a szárazföldről való körülzárását.

Köln, március 3.

Amerikai forrásból jelentik a *Kölnische Zeitung*nak, hogy a japánok legközelebb Port-Arthur ellen úgy tengeren, mint szárazföldről megtámadják. Amerikai katonai és tengerészeti körökben nem értik a port-arthuri orosz hajóraj tétlenségét és arra magyarázzák, hogy a Port-Arthurban állomásozó hadihajók valószínűleg hárképtelenek vagy pedig nem tudnak kijutni a kikötőből. Erre vall az a körülmény is, hogy a torpedók nem használták föl a sötét éjszakákat és nem tettek kísérletet a japán flotta megtámadására.

London, március 3.

Newyorkból jelentik, hogy ott tegnap az a hír volt elterjedve, hogy a japánok ismét igen erős támadást intéztek Port-Arthur ellen és hogy a vár megadása minden pillanatban várható.

A szárazföldi harctérről.

Pétervár, március 3.

Pflug tábornok tegnap a következő táviratot küldte:

Járóreink jelentései szerint Pingjangig és az uton Gensanig ellenséget nem láttunk. Pingjangon 6000 főnyi japán csapat, köztük 200 könnyű lovas, tartja megszállva. Tüzérségről nincs hír. A japánok a tengeren hoznak csapatokat Fuzanból Csinanfóba, ahonnan ezek Pingjangba jutnak. Fijangból 1000—2000 főnyi koreai csapatokat küldenek Szöulba. Járóreink e hónap 28-án 12 versztnyre érkeztek Pingjangtól, amelyet a japánok megérsütettek. Nap-nap után ellenséges csapatok érkeznek. Pingjangban és Manduországnak minden csendes.

London, március 3.

A Reuter-ügynökségnek jelentik Tokióból e hónap 2-áról: Az oroszok hír szerint megszállották az andsui és ping-jangi táviróhivatalokat. A kerületi kormányzó foglyul ejtették és a hivatalos iratokat elkobozták. Az oroszok Andsu körül csak negyvenen vannak, miert is nem hiszik, hogy közvetlenül közelből dél felé vonulnának. Antung közelében az oroszok mintegy 2000-en vannak. Főerejük hír szerint Niojangnál van összevonva. A Jalu folyótól délre nem számitanak jelentős összeállításra. Azt hiszik, hogy az oroszok a Jalu folyót akarják fölhasználni védővonal gyanánt a japánok előrevonulása ellen.

Vladivosztokból azt jelentik, hogy koreai jelentések szerint 2500 japán érkezett tüzség nélkül San-Dsi-Nebe és február 29-én előrevonult Mazarhane felé. Manduországi déli részében és Port-Arthurban az elmúlt napokban esett a hó és tiz fok hideg van. Port-Arthurban és Vladivosztookban hóvihár van.

London, március 3.

A Standard jelenti Tokióból tegnapi kelettel: Szavahihető forrásból hírlík, hogy a mandu-

országi vasut két-kilométernyi vonalát Nyuguta közelében elpusztították és a Nyuguta és Vladivosztoktól között lévő táviróösszeköttetést elvagták.

Vladivosztoktól sorsa.

London március 3.

Vladivosztokból megható dolgokat jelentenek a lakosság rémületéről. Amikor február 20-ika körül az újságírók elhagyták a várost, a vasuti állomáson valóságos harcok az emberek vasuti jegyekért. Sokan nem tudtak jegyhez jutni s térdre borultak, hangosan imádkoztak, mellüket ütötték és így könyörgöttek jegyért. Három nap múlva megszűntek magánemberek szállítását s a kétségbeesett emberek gyalog indulnak a nagy útra. A helyőrség négy hónapra van eleséggel ellátva, de az eeségárak borzasztóan emelkedtek. Az örökös riászó hírek folytonosan talpon tartják a lakosságot.

A japánok partraszállása.

Pétervár március 3.

Az orosz távirati ügynökség tudósítójának a következő mai *vladivosztoki* táviratát teszi közzé: Magánforrásból eredő hírek szerint 2400 japán éjjel hadihajóktól kísért gőzösökön a Plazin-öbölben ki-szállott és ugyanaznap tüzség nélkül Maosanebe vonult. Élőrehaladásukat nagy hó akadályozza.

Kínai és orosz csapatok harca.

London, március 3.

A Hajsentől keletre lévő hegységben egy ötszáz emberből álló kínai banda megtámadott egy orosz csapatot. A kínaiak *Mannlicher-puskákból* löttek. Az oroszok negyvenkét, a kínaiak nyolcvanhét embert vesztettek. Az oroszok később segítséget kaptak s visszaverték a kínaiakat.

Páris, március 3.

A *Matin* külön tudósítója táviratozza *Kharbin*-ből tegnapi kelettel: Itt az a hír terjedt el, hogy Ma és Miang kínai tábornokok tiltakoztak Kína semlegessége ellen. Hír szerint mind a ketten arra kérték a pe-ingi udvart, hogy *csatlakozhassanak Japánországhoz*. Másrésztől közlik, hogy a japánok megkísérelték *Sanghaj-Kvan* közelében partraszállani, csak hogy a kínaiak ellenszegültek a területsértésnek és a partraszállást megakadályozták. Hír szerint a liao-angi tábor (állomás Mukden és Niucsuan között) lesz a tekintélyes orosz sereg gyűjtőpontja. A határon nagyszámu kínai zárúdok van. Nadorov tábornok megfigyelteti őket.

Pétervár, március 3.

Egy kínai tábornok tízezer katonával csupán heven kilométernyire van Mukdentől. Juansikkaj alkirály tízezer emberrel Sanghaj-Kvantól északra áll.

Orosz készülődések.

London március 3.

A Standardnak jelentik *Tiensimből*: Az oroszok a Mukdentől délre lévő községeket nagy mértékben megerősítették. Hír szerint Hai-Csengben éjjel-nappal dolgoznak a kulik ezrei az elsancoáson és töltések készítésén.

Reform-ígéretok Oroszországban.

Pétervár, március 3.

A *Novoje Vremja* ezzel a címmel: Szebasztopol és Port-Arthur vezércikkét közöli, amelyben azok ellen fordul, akik azt hiszik, hogy az oroszok ázsiai véréssége üdvös hatással lesz a népek sorsára és hogy különben Port-Arthur elveszésének ugyanaz a történelmi jelentősége lesz az orosz kultúra fejlődésére, mint ötven esztendővel Szebasztopol átadása. Az orosz hazafiaknak nem szabad a japánok átadálát kívánni, mert a reformokat győzelmes hadjárat után is meg lehet valósítani.

A cenzúra.

London, március 3.

Tegnap óta semmi hír sem érkezett a harctérről. A japán kormány rendkívül szigoruan kezeli a cenzurát. A tengeralatti táviró-vonalakat lefoglalta és a drótalan táviratozással való bírszolgát is megtiltotta. A japán kormány a legnagyobb szigorúsággal jár el, hogy a katonai titkokat megóvja és hogy a megfigyeltet és esetleges kémeket megtévesztse. A haditervet csak a mikadó, a hadügyminiszter s a szárazföldi és tengeri haderők főparancsnoka ismeri. A minisztérium többi tagjának semmi tudomása sincs róla. A japán kormány megegyedé ugyan a harctéri tudósítónak, hogy a szárazföldi hadsereget Koreába elkísérik de eutazásukat napról-napra halogatja. Kacura minisztereinek tegnap kijelentette egy újságírónak, hogy csak akkor mehet majd el

Koreába, ha a japán flotta be lesz fejezve s az első nagy szárazföldi fűközetet megvívta, ami március közepére várható. A kormány az összes harctéri tudósítónak megparancsolta, hogy azonnal való kiutazás terhe alatt Nagasakiban maradjanak. A csapatállásánál is mindent elkövetnek, hogy a csapatok száma és rendeltetési helye dolgában megtevéssék az újságírókat.

Zsidó-üldözés.

Lemberg, március 3.

A *Selovo* Pólszinek kievi jelentése szerint az ottani kormányzó, *Seavics* magához hívatta a zsidók tekintélyes embereit és így szólt hozzájuk: — Hallottam, hogy a zsidók az orosz hadsereg eddigi kudarcain kárörvendenek. Az orosz lakosság érthető izgalomban van és azért nem állhatok jól, hogy nem változtat-e haragjával a zsidók ellen, ha nem változtatják meg érzelmeiket és meg nem szivelik a kisenevi események tanulságait.

Orosz körökben is elítélik a kormányzó ez eljárását, mert tudvalevő, hogy az orosz zsidók exrei vannak a harctéren; örültségek tehát feltételezni az otthon maradt zsidóságtól, hogy a japán fegyverek győzelmének örüljenek.

Tolsztoj a katonáknak.

Pétervár, március 3.

Gróf *Tolsztoj* könyveket küldött a harctérré induló katonáknak kiosztás végett, hogy legyen mit olvasniok. A *car*, aki *Tolsztoj*nak nagy tisztelője, hajlandó is lett volna az ajándékot elfogadni, de *Pobjedonoszev*, a szent zsinat elnöke kijelentette, hogy ha ez megtörténik, akkor lemond állásáról, mert nem engedhető meg, hogy a katonák közt olyan embernek műveit terjeszték, aki ki volt átkozva és aki kicsinyléssel beszélt Szent Szerafin csodátéveseiről. Egész Oroszországban nagy érdeklődéssel várják ebben az ügyben a döntést és azt hiszik, hogy *Pobjedonoszev* győzni fog.

Hordozható templomok.

Pétervár, március 3.

Fedorovna Erszét nagyhercegnő intézkedett, hogy mozgó templomokat küldjenek a harctérré. *Vladimirovics Cívil* nagyherceg a harctérré utazott.

A hatalmak.

London, március 3.

A *Daily Telegraph*nak jelentik, hogy Osituban ez idő szerint csak egy hadihajó van és ez a *Kaisarin Elisabéth* magyar-osztrák hadihajó.

Az angolok osendes-tengeri főállomását, a Vancouver-szigeten levő *Esquimaut*ot nagyon megerősítik s az ottlövő hajórajt is jelentékenyen szaporítják. Gróf *Benckendorff* orosz nagykövet ismét elfoglalta hivatalát.

Berlin, március 3.

A *Berliner Tageblatt* londoni megbízható forrásból arról értesül, hogy *Törökország* a *Dardanellekben* aknákat rak le, hogy védekezzenek az oroszok részéről várható meglepetés ellen.

Véres longyel tüntetés.

Lemberg, március 3.

A főiskolai hallgatók tegnap nagy gyűlést tartottak. Kijelentették, hogy az oroszok ázsiai veresége a többi nép szabadságának hajnalát fogja jelenteni. A diákok és a diáklányok azután a *Selovo Pólszki* szerkesztőségéhez vonultak, ahol zajosan tüntettek Oroszország ellen. Onnan pedig az orosz-barát rutének nemzeti házához mentek. A rendőrök fölszólítására, hogy oszoljanak szét, *gunyos kildításokkal* és *fiútyul felelték*. Egy rendőr le akart tartóztatni egy diákleányt, de a tömeg rávetette magát a rendőrré és a leányt kiszabadította. E közben két rendőr veszedelmes megsebzést szenvedett. A tömeg azután az itteni rutén lap szerkesztőségéhez vonult de e-közben megjelent a katonaság, amely támadást intézett a tüntetők ellen. A tömeg a szomszéd házakba menekült. Egyszerre több lövés dördült el, a lovak megbokrosodtak és levetették lovaikat, a rendőrök behatoltak a szomszéd házakba és megvizsgálták az oda menekült tüntetőket, de senkiel sem találtak fegyvert. Hír szerint egy vendéglőből löttek a rendőrökre.

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

HIREK

A magyar zengeráj.

Motto: *Es nevelésget képen . . .*

Ez az idebiggyesztett apróbetűs sor refrainje egy magyar kuplénak. Hallható nyolctól fél tízig bármelyik orfeumban, dalcarnokban, míg tudniillik be nem gyülekezett az a publikum, amelyért érdemes fölléptetni az attrakciókat is. Az orfeumokról, dalcarnokokról szóló rendelkezés azonban egy bizonyos kvótát a művészetből magyarnak köt ki. Akár van magyar kuplé, akár nincs, s akár van magyar artista, akár nincs. A szegény bécsi, berlini *Gesang-Humorist* tehát a maga magyar nyelvtudományával magyar kuplét gyárt a kapucinere mellett s el is nyekergeti este. Siralom hallgatni. Ugyiszintén a kosztüm-szubrettet is, aki a trikóra két tenyérni pirosszárú bojtos csizmát huz s nemzeti színbe öltözködik tetőtől-talpig s szájközmőrá betanult magyar nótát énekel — nekünk. Azután következik a *befejezelen cselekményű* bohózat. Egy világrért se szabad neki befejezettnek lenni, mert az a Nemzeti Színház *Coriolanus* című befejezett cselekményű darabjától vonná el a publikumot. És öt szereplő nem játszhatik benne. Csak négy. Szabály: szabály. Ha valami ötödiknek is akadna dolga a befejezelen darabban, annak a mondókáját beadatják levélben. Vagy elmondatják a tibanyi visszhanggal, aki tudvalevőleg nem személy. És családiasnak kell lenni a műsornak, hogy aki a szeretőjét elviszi az orfeumba, erényt tanuljon a brettliről — s míg itt-ott pezsgős dugaszok röpülnek ki a palacokból, magába szálljon a szépnem, amely e pillanatban még nem képes fölemelkedni arra az erkölcsi magaslatra, amit megkövetel tőle nemcsak az erkölcsi világrand, hanem a szabályrendelet is. Arról például szó se lehetne, hogy a *Folieban* előadják azt a jelenetet, amiben *Romeo Julia* bájai fölül szerez információkat magának a dadától. Szóval: az orfeumnak, dalcarnoknak erényesnek kell lenni. Így jut szerephez a népnevelésben. Hogy kisdedeinket oda is magunkkal cepelhezzük és serdülő lánykánkra ne kelljen rászólani némely csiklandósabb szócánál: — Most pirulj el, Luiz.

Aztán még egyebek is következnek az erkölcsből. Hej emberek, nemokára Bécsbe kell hogy átránduljunk, ha valami kis mulatságot akarunk csapni. S ezzel is növekszik az a bizonyos idegenforgalom — Bécsben. Az következik tudniillik a szigorban, hogy a brettliről a hölgyesekékné a kulliszák között, papirosról kell megezegetni a maguk kis vegyes felvágottját s vízzel kell leblógozni a torkukat, amiben pedig a mi pipánk füstje teszi reszelőssé még a csinos hangoskák is. Lejőnni a publikum közé s vacsorázni egy kicsit, meg iszogatni egy kicsit — nem szabad. Ez már erkölstelenség volna abban az erkölcsnemesítő intézményben, ami tudvalevőleg az orfeum. S az előadás után egy órával bezárul a lokalitás. Aki lumpolni akar, menjen más kocsmába. Elképelem azokat a karikáca mezesztett szemeket, amikkel majd elbámul távozó vendégei után a dalcarnokos ur, akiknek csak mellékes üzlete a dal. Fő a osarnok. S bezárulnak a dalcarnokok. Olyik osóddal, olyik egyezséggel, de egyformán tönkrement emberek mennek ki belőlük, hogy elvegyüljenek a forgatagban, amely valahogyan eltartani tartozik minden tönkretett eskizsztenciát. S Budapestet azzá a csöndes éjszakájú városá igyekeznek tenni, ami például München, amely városban ha fűtűrésző-kedvben megy haza az ember éjszakának idején, hát kétfelől a házakból hálósipkák morognak rá.

Hát van-e ebben az egész, itt híven reprodukált okvetetlenkedésben valami ráció? Hogyan képzeli el a vaskalaposság azt, hogy

Budapesten élet nélkül muljék el a nap estétől reggelig, holott ezideig ez a város hozzá van szokva ahhoz, hogy a gyertyagyújtással felgyul a jókedv is benne. Megy a dalcarnokba, átkinlőja magát a magyar műsoron s aztán jól elmulat a mulatságra sokkal alkalmasabb németen. Azután valami szerényen, söröskével, megvándélg egy-egy hölgyesekét is s forog a pénz. Keres a kávé, keres a hölgyeske, keres a cigány — s minde a pénzecske meg másnap kimegy a piacra. Miből fog vacsorázni a hölgyeske ezután? A gázsijából nem. Az a gázsí nem arra való, hogy élni is lehessen belőle. Miből él a kávé, akinek szintén nem a program szerzi meg a hasznot, hanem ami a jóték után következik, a komoly valóság? Az evés és az ivás. Miből él meg az a tömeg ember, aki egyszerre elveszti a kenyerét, amin lehetlenné válik a vállalkozása? . . . Hova fogják eltoloncolni őket, vagy hogyan védekezünk majd ellenük, ha a besületes kenyérkeresetűkből kiesepenne, beállanak ráadásnak az amugy is tulságos és hasznavehetetlen proletáriátusba? Ezeket nem lehet ám még diurnistának se bedugni sehova. A legtöbbjük halálos el-lensége még a német ortografának is. Magyarról ne is beszéljünk. S végül: semmi egyéb sürgősebb dolga nincs Budapesten a közrend őreinek, mint hogy erkölcsi alapot teremtsenek a tingli-tanglinak? . . . Olyan rendben vagyunk már minden tekintetben, hogy éppen csak ez van hátra? Ki az a bolond aki morált tanulni a mulatóba megy? Ki az a lump, aki interpellációt intézett a tettes tanácshoz abban az irányban, hogy nem csukák be előg korán a zengerajt? Vagy nem a lumpok számára csinálják a dalcarnokot? Hát kinek? Mit csinál a tekintetes magisztrátus azzal a sok mulatni, duhajkodni, lérszegedni vágyakozóval, akinek most nyugodalmas hajlékot ad éjszakára a zengeráj? Megnemesíti? Hát ki kérte rá? Micsoda könyvben áll olyan számárság, hogy városok adminisztrációjának efféle feladatok jutottak? . . . Mindenki úgy él, ahogy akar, az egyik ember hazaviszi a pénzt, a másik eliszsa. Ez egyéni jog, ami együttjár a szerzett pénzzel. A tutorkodás illetéktelen — s talán illetlen — beavatkozás a személyes szabadságba. Töcsék helyesen adminisztrálni a főváros dolgait s azzal már eleget tett a kötelességének minden tanácsbéli ur. Az azonban manapság már nem feladata semmiféle városi magisztrátusnak, hogy beleszóljon a polgárai életmódjába. Akinek a hajlandóságai sanszonettet követelnek az éjjelutáni bora mellé, annak meg kell adni a sanszonettet. Ha nagykoru, a maga ura. Ha kiskorú, vigyázzon rá a mamája. Hanem a magisztrátus . . . a magisztrátus vessen számot azzal, hogy a kornyokról is kell gondoskodni. Nem jó, ha az utcára kerülnek. S az se jó, ha a kosztüm-szubrett az utcára kerül.

Aztán meg micsoda komikum az, hogy ráérőszakolnak a brettlre egy olyan literatúrát, ami nincs! Magyar kuplét, gosang-komikumot. Hol vette volna ezt a magyar? Hol van a mi gondtal terhes multunkban a pi-henő, amiben kifejlődhetett volna a vicconek ez a kultusza. Rákóczy-kesergőt egész sort ismerünk, de Rákóczy-kacagót egyet se. S a bohózat 4 (négy) személylyel! Ez már határos a beszámíthatatlansággal. — Micsoda dramaturg informálta ebben a tekintetben a tekintetes tanácsot! . . . Ügyes kis dramaturg lehet!

Hagyjanak békét a zengerájnak. Ugy echt az, ha mulatnak benne s ha bekukucskál az ablakán a reggel.

(Th.)

Budapest, március 3.

— A hercegprímás állapota. *Vasary* Kólos bíboros hercegprímás állapotában állandó a javulás. Tegnap déután és ma déiben rövid időre már elhagyhatta az ágyát, s orvosai remélik, hogy pár nap múlva fölkelhet.

— **Gromon Államtitkár údvözlése.** Gromon Dezső államtitkár abból az alkalomból, hogy a király az elsőosztályú vaskoronarenddel tüntette ki, ma délelőtt a ministerium személyzete testületileg üdvözölte.

— **Az angol király beteg.** Londonból táviratozók, hogy Edvárd király, mikor legutóbb meglátogatta a cambridgei egyetemet, meghűlt és azóta kénytelen szobában maradni. A király állapota egyáltalán nem ad okot aggodalomra, az orvosok mégis azt tanácsolják neki, hogy ne járjon ki, mert Londonban mostanában nagyon nedves az időjárás.

— **Doktorrá avatás királyi kitüntetéssel.** Az egyetemen ebben a hónapban négy egyetemi hallgatót avatnak királyi kitüntetéssel doktorrá. A négy felavatandó: gróf Khuen Hederváry Sándor, a volt miniszterelnök fia, ittjebb *Márfy* Ede, *Márfy* pénzügyi tanácsosnak a fia, *Lóth* Lajos és *Tóth* Károly, a jeles halasi ügyvédnek és református egyházgondnoknak fia. Az előbbi kető az államudományok, az utóbbi kető a jogtudományok doktora lesz. A felavatáson a királyt *Berezovics* Albert vallás- és közoktatási miniszter fogja képviselni.

— **Pitreich kitüntetése.** *Pitreich* közös hadügy-miniszter kitüntetését ma közli a hivatalos lap. A kitüntetésről szóló királyi kézirat szövege a következő:

Kedves lovag Pitreich altábornagy! Önnek Lipót-rendem nagykeresztjéért a díj elengedésével adományozom. Bécsben, 1904. február 4. nap 28-án. *Ferenc* József, s. k.

— **Az új temesvári szerb püspök.** Bécsből telegrafálják: Ő felsége ma délelőtt 10 órákor esketette fel dr. *Letic* György temesvári görög keleti szerb püspököt. A szertartáson gróf *Festetic* Tasziló és *Berezovics* Albert közoktatásiügyi miniszter szerepeltek, az eskümtét pedig *Vértessy* Géza miniszteri tanácsos olvasa fel. Az eskütétel után ő felsége kihallgatáson fogadta az új püspököt.

— **Ügyvédnök Olaszországban.** Félíg megnyílt már az olasz nők számára az ügyvédi pálya. Az olasz alsóház, mint *Romából* táviratozók, husz szavazattöbbséggel elfogadta azt a javaslatot, mely a nők is végezhetik az ügyvédi pályát. Csakhogy laj van még a dolog körül, mert a szenátusban, hír szerint, okvetlenül elvetik a javaslatot.

— **Pichler Győző emlékezete.** Nemes cselekedettel tisztelte meg *Fichler* Győző emlékeztét, az ifjan elhunyt képviselőnek egy baráti köre. *Pichler* Győző ama barátai, akik az V. kerületi Polgári Körben töltötték vele feledhetetlen órákat, elhunytá alkalmából százharminkét koronát gyűjtöttek koszorúra. Az összeget azonban nem hervadó virágra fordították, hanem elküldték az Általános Munkásbetegsegélyező Pénztár szándékú tüdőbeteg-szanatóriuma javára. Az adományt felaánl levésben *Varga* Mihály, a kör gazdája és *Schächter* József megírták, hogy *Pichler* Győző szívének melege odaszórgott, ahol a munkások fizikai és lelki harca n enyhíthetett. Kihűlt szíve arra ad hát barátainak irányítást, hogy ideáljáról kegyelettel megemlékezzenek. A baráti szereptől fogant adományt a Munkásbetegsegélyező Pénztár meleghangú átiratban köszönte meg, elismerő méltatással emlékezve meg *Pichler* Győző szociális lelkiismerettől áthatott munkásságáról.

— **A had estparancsnok ebédeje.** *Lobkowitz* Rudolf herceg had estparancsnok vezénylő tábornok és neje *Lobkowitz* Rudolfiné hercegné ma este ebédet adott, melyre a következők voltak hivatalosak: *Cseznák* Benő, első-és-ri *Farkas* Sándor *Laner* Győző, csokakói *Nechwalsky* József alabornagyok. *Toepke* Alfréd, nemesker. *Kiss* Pál, gróf *Wickenburg* Márk, továbbá viszó ogi *Kupprecht* Henrik és galantiai *Besseney* Ferenc vezérőrnagyok, *Szalay* Péter miniszteri tanácsos. babaroi dr. *Schwartz* Ottó udvari tanácsos, *Thaly* Emil miniszteri tanácsos. szenikirályi *Nagy* Valér ezredes, gróf *Karátsonyi* Aladár, gróf *Szapáry* Péter gróf *Szapáry* József, gróf *Kerlevich* Béla, báró *Révay* Simon, *Beniczky* Lajos alispán, *László* László és *Kubinyi* Árpád.

— **Novelli balszete.** *Füvenzből* jelentik, hogy *Erneste Novelli* tegnap a Nicolini-színházban a *Velencei Kalmar* előadását alatt olyan szerencsétlenül esett el, hogy a bordacsontját eltörte. Állapota az éjszaka rosszabbra fordult. *Novelli* egyelőre nem léphet föl.

— **Az új főispán.** *Dévaról* táviratozók, hogy ott ma íktatták be hivatalába *Mara* Lászlót. Hunyadvármegye új főispánját. A főispán kité tette székfoglaló beszédében, hogy a szabadelvű párt oldalának előlése logja irányítani jövő politikai működését és előlé magát tettezős jelszavak által megtanítottatni nem engedni. Déiben banket volt, este pedig a marosvásárhelyi 64. gyaogezred zenekara adott szerenádót a főispán tiszteletére.

— **Bójtí fölolvásás.** A *Budapesti Katolikus Kör*ben holnap, pénteken, délután hat órákor indul meg a nagybójtí fölolvásások sorozata. *Valmcsék* Béla tart előadást *Nagybójtí gondolatok* cím alatt. Az előadást csak a meghívottak halgathatják meg.

— **A főherceg regénye.** A nagy eszűség után, amely *Károly Ferdinánd* főherceg szerelmi regényét és házassági tervét egy idő óta körülvetto, újra hallunk hírt a főherceg és *Czuber Berta* esetéről. Bécsből jelentik ugyanis, hogy *Lipót Szalvator* főherceg tegnap Münchenen át Párisba utazott és pedig állítólag azzal a megbízással, hogy tárgyaljon *Károly Ferdinánd* főherceggel, aki Párisban van, tervezett házassága ügyében. Bécsben a cáfolatok dacára is, konokul tartja magát még most is az a hír, hogy a főherceg *Czuber Berta* kisasszonyt, az eléje górdított nagy akadályok ellenére is, előbb-utóbb nőül veszi.

— **Cavaignac és Faure Félix.** *Reinach* tollából a napokban jelenik meg Párisban A „Dreyfus-pór története” című könyv. A broszúra, amelynek *Cavaignac és Faure Félix* az alcíme, nem egyéb, mint azon események leírása, amelyek a *Brisson-Cavaignac* miniszterium kormányra jutásáról *Faure Félix* temetéséig terjednek. A *Temps* már ma közöl egyes részeket, melyek közül a következőket szemeltük ki:

Mikor *Henry* alezredes meghalt, egy nappal a temetés után *Faure* Havreba utazott. Szerette ezt a várost, melyben karrierjét megkezdte, s amely büszke volt rá. Kedvelte a város közönségét s főleg nagy házát, amely a tengerparton épült. Mikor *Brisson* visszahivta Párisba, nagy félelem fogta el s az a fájdalom elűzött, hogy kedves városát soha többé nem fogja látni. Egy régi barátja volt ott, aki előtt mitsem titkolt. Buoszáskor így szólt barátjának:

— Minden, amit meg akartam akadályozni, most fölszínre jut. A hadsereg elveszett. Rettenetes dolog ez, és én a halottja leszek. Sohasem térek ide vissza többé.

És ez az ember, aki egy ártatlan férfit az Ördög-szigeten tartott fogságban, könnyezett, amikor ezeket mondta. Önmagát siratta.

A másik érdekes jelenet az, amely a börtönben levő *P. Quartra* vonatkozott. Barátai — így írja *Reinach* elhatározták, hogy meglátogassák börtönében. Mikor beértek, eszű és vidám volt. Olyan derűlten viselkedett, hogy visszaadta volna nekik a győzelem reményességét, ha ugyan szükségük lett volna erre. Nem tagadta, hogy amióta az igazságügyi tévedést föl edezte, azóta lelki viharok dúltak belsőjében, de egyáltalán azt is megmondta, hogy lelkiismerete szavát követte s ez nagy megnyugvást okozt neki.

Asszonyok virágot küldtek neki s a világ minden részéből kapott üdvözlő leveleket. Nem kétekedett abban, hogy el fogják ítélni a petit bleu miatt, de nem félt az ítéletől.

Végül *Boisdoffe* generális aroképét rajzolja meg a könyv írója.

Boisdoffe nagyon mérsékelt, szomorú és fáradtan vallott a bíróság előtt. Amióta *Henry* vére bemooskoltá őt, visszavonult ősi kastélyába, amely Normandiában lékszik. Feleségével, aki megrendített leírja szerencsétlensége, és gyermekeivel élt őt és iparkodott elfeledni a történeteket. Nem volt gazdag ember, keze között sok pénz fordult meg, de mind el is fogyott. A parasztok, amikor meglátták ezt a megtört, ápolatlan arcu embert így szóltak:

— Már nem generális többé...

Reinach könyve bizonyára heves replikákra fog alkalmat adni, mert a könyv usupa élő személyről szól.

— **Mezőkövesd kérelme.** Mezőkövesdről ma délelőtt ötven tagu küldöttség tisztelettel a képviselőházban *Tallán* Béla ödmivelésügyi miniszternél. A deputáció sorában voltak báró *Fay* Elemér borsodmegyei főispán, *Tarnay* Gyula alispán, *Moray* János főjegyző *Brezovay* László, a mezőkövesdi kerület országgyűlési képviselője. A küldöttség a mezőkövesdi határba benyuló *Oburg*-féle hitbizományi földek megszerzésének elősegítését kérte. A miniszter megígérte az ügy tanulmányozását.

— **Öngyilkos leánya.** *Hajdu-Böszörményből* írják: *Egy* *Ilés* Mária nevű tizenkét éves leány egy félszerben elakasztotta magát. Keresés közben csak holttestére találtak. A kis leány tettét életuntagságból követte el. Iszákos apja és anyja mindig veszekedtek és ez mód nélkül elkeserítte az érzékeny szívű leánykát.

— **Adakozás.** Az ingyenkenyér javára *Déry* Károly könyvei címén 10 koronát kapunk. — A szász-keleti evangélikus-református templom javára egy ismeretlen 8 korona 40 fillért, *Solymsi* M. (Budapest) 3 koronát, *Wiesner* S. és neje 2 koronát küldött. — *Farkas* Paula kisasszonytól egy doboz szivarvető kapunk a negyvenöt éves honvédek javára. Az adományokat rendeltetésük helyére juttatjuk.

— **Megszökött bankár.** *Darmstadt*ből jelentik, hogy *Schade* *Kristóf* bankár több százezer márká adósság hátrahagyásával megszökött. Levelében azt írja, hogy válaszára kellett legyház és öngyilkosság közül.

— **A bárókisasszony és kocsisa.** *Berlinből* jelentik: A mult vasárnap egy *brandenburgi* kastélyban kettős öngyilkosság történt. Egy *brandenburgi* bárónak tizenöt éves leánya kocsissal együtt, aki három év óta volt a családnál alkalmazva, az istállóban fölakasztotta magát. Mind a ketőt ugyanegy szegre akasztva találták meg. Senki sem sejtette a szerelmi viszonyt, amely a báróné és a kocsis között fönnállott.

— **Egy végrendelet, amely nem érvényes.** *Nagyváradról* jelentik: Ma hirdették ki *Miklóssy* *Ferenc* közhalmi nagybirtokos végrendeletét, mely szerint a kódombi végrendelet akkor lépett volna érvénybe, ha utódok nélkül halna el. Ez esetben az *Ademátiának* hagyja vagyonát, hogy azt házilag kezeltesse egy szegény keresztény íróval, jövedelméből évente 2000 forintot a magyar nyelv terjesztésére fordítson, a többit pedig a tőkéhez esztolja. Ha a magyarságot veszélyeztető háború jönne, az egész összeget és a birtokot a haza védelmére fordítsa s ha ez száz évig nem következne be, a vagyon fele *Beöthy* *Oecilia* leszaralmazói között osztandó fel, a másik fele kitűnő jövedelmző kezelés mellett további s a kultúrának s a magyarnyelvű iskoláknak marad. Édesanyja és felesége 2500—2.000 forint évjáradékot kapna. A végrendelet legfontosabb része pedig az, hogy ha gyermekei maradnak, minden az ő tulajdonuk lesz. *Miklóssy* *Ferenc* a végrendelet készítése óta két gyermeke született, tehát az Akadémia a nagy örökösök elcsik. A végrendeletben azt mondja *Miklóssy*, hogy ha fia születnék, gyámjával *Beöthy* *László* főispánt kéri fel, feleségét pedig arra kéri, hogy esetleg születendő leányával menjen vissza *Franciáországba*.

— **Zrinyi Ilona-ünnep.** *Zrinyi* *Ilona* kör folyó hó 6-án (vasárnap) délelőtt 11 órákor a fővárosi Vigadó nagytermében *Zrinyi* *Ilona* emlékünnepélyt rendez. Megünnepli halála 201. évfordulóját annak a tejedelmi magyar nőnek, kiről az egyesület magát elnevezte s akit magasztos példányépül törekszik odaálitani minden magyar honleány elé. A rendezőbizottság a kör tagján kívül a négyesületek és nevelőtársulatok vezetőihez is fordul hogy kegyeletük nyilvánítása céljából a kedvező alkalmat figyelemben részesítsék. Az ünnepélyen közreműködnek *Hoek* *János*, *R. Maróthi* *Margit*, *Testory* *Juliska*, *Vendeghgyú* *Géza* zongoraművész, a Ganz-nyár dalos-köre *Hackl* *Lajos* karnagy vezetésével, *Szerdahelyi* *Józsa*, *Szigeti* *József* s az opera több kürtöse. Az előadás részéről dr. *Kerékgyártó* *Elek* a kör kezdeményezője tartja a megnyitóböszédet.

— **Halálozás.** *Vásárosnaményi és nagy-lónyai* idősb *Lónyay* *Albert* az osztrájsorsjáték r-t. einőke, *Ugocsa*megeye volt főispánja, *Lónyay* *Menyhért* volt magyar miniszterelnök testvéröccse ma délután meghalt *Budapest*ben 82 éves korában. Hűt temetés 5-én szentleik be *Budapest*ben és 6-án heyezik *Nagy-Lónyán* a családi sírbanban örök nyugalomra.

Nitsch *Győző* a nagalmazott a amvasuti ellenőr 1-én hirtelen meghalt. Temetése ma délután ment végre nagy részvét mellet.

Farkas *Károly* hét ón nyolcvankétéves korában meghalt *Losoncban*. Halála széles körökben keltett nagy részvétet.

Szinyai *Gyula*, *Hajduböszörmény* városának hosszú időn át volt képviselője, a függetlenségű terekvészek érdemes térfia, tegnap elhunyt *Dobozben*. Az országos Kossuth-párt ma elhatározta, hogy koszorút helyez *Szinyai* *Gyula* koporsó ára. A part nevében *Marjay* *Peter* képviselő utazik *Dobozben*, hogy a koszorút legtegye az elhunyt ravatalára.

— **A vasutasok nagygyűlése.** A vasutasok vasárnap tartandó nagygyűlése tárgyában a következő nyilatkozatot közzétette erre kéréttük fel:

Az összes mozgalmi bizottságok elnökei által tegnap tartott előérkezetből kifolyólag a hiriapokban meglehetően hivatalos értesítés kapasan, eg és lapokban olv kommentarok jelenek meg, melyek az alkalmazottak körében csak uabb érértetésre és igazolásra alkalmú csak tápp adni. Ezeknek elosztása és az eszmék végképp-ni tisztázása szempontból összes elnökörsám megüzársáúi és nevében mint most ez idő szerint arra legil etekesebb, képmesent, hogy a március 6-án d. u. 8 órákor a budapesti keleti pályaudvar nagy tanácssteremben tartandó nagy értekezlet az összes mozgalmi bizottságok érkezeteteles melynek az 1901. évi memorandumok átdolgozása és kibővítése és az általános irányelvek megálapítása leendő teadata. Azok tehát, akik szándékkal vagy a nélkül másként értelmez k ezen érkezetet célját, természetét és az összes vasuti alkalmazottak országos össze üvételét hirdeta március 6-ára, megbízás nélkül és illetékeltlenül avatkoznak az ügyek intézésébe és céljuk csak bizalmatlanság és visszavonás szítása. *Földessy* *Odón*, az összes mozgalmi bizottságokból álló országos bizottság elnöke.

*Miskolc*szőlő jelentik: A máv. miskolci üzletelőssége tisztikarának nagygyűlése a szombathelyiek felhívására ma délután öt órákor volt. A gyűlés, melyen mintegy ötszázan vettek részt, nyugodtan folyt le. Egyhangu határozattal osztályozták az általuk és szolgálk mozgalmához. A régi bizottság lemondása után központi intéző bizottságot vá szítottak.

— **Biblia-jubileum.** A világ minden részében negyszázados ünnepet rendez nemskora a protestánsok számára a Brit és Kalföldi Biblia-Társaság abból az alkalomból, hogy most éri meg alakulásának századik évfordulóját. Ez a világban legnagyobb egyesület, melynek tagjai közé a protestáns uralkodó-családok is beléptek, így az angol és német királyi ház minden tagja, továbbá az egész világ sok protestáns előkelősége. Az egyesület most megírta tennélésének, küzdelmeinek és sikereinek egész történetét. Ebből megtudjuk, hogy száz esztendő alatt száznyolcvanmillió könyvet adott ki, melynek költségei negyedszáz millió koronára rugnak. A bibliát háromszázhetven nyelvre fordították és még a legelőkelőbb Afrikában, sőt az eszkimók között is sikerrel terjesztik. Miránk magyarokra nézve érdekes a történetnek az a része, mely arról szól, hogy az osztrák kormány mily kegyetlen erőszakot üldözött három századon keresztül a magyar bibliát és annak terjesztését. A bibliákat elfogalták, elkobozták és elégették ott, ahol találják. Nyomdászokat, fordítókat, biblia-árusítókat, megbüntették. Még 1861. évben hatvan ezer bibliát foglaltak le az osztrák kormány Kőszegen, melyeket csak Viktória angol királynő közbelépésére adták ki az akkori magyar bibliai társaságnak. Csak az alkotmány helyreállításakor lett megengedve a bibliának szabadon való árusítása. Ekkor létesült az angol Bibliai Társaság budapesti fiókintézete, mely legújában a biblia magyar fordításának remek kis zsebkiadását is elkészítette, rendkívül vékony papíron és picike, de olvasható betűkkel. Ez a társulat Károli Gáspár bibliájából eddig másfél millió példányt adott el. A biblia-ünnep csakugyan méltó kifejezés lesz a művelt világ ama nagy tisztelgetésének és kegyeletének, amelyre a baladásra és felvilágosodásra vágyó emberiség a szabadon olvasható biblia iránt évszázadok óta viselkedik. A világ-szerte rendezendő bibliai ünnepségeknek egyik jelentős részlete lesz a budapesti is melyet a héten szombaton este hat órakor tartanak meg a Nemzeti Múzeum dísztermében. Balogh Ferenc debreczeni és Szabó Aladár budapesti evangélikus-református teológiai tanárok fognak a bibliáról előadást tartani több viteltől kép kíséretében.

— **Magyar újdonság a Nemzeti Szalonban.** Igazi értékek csak az olyan reprodukcióknak van, mint a művész keze által készített rézkarcoknak. A baladó technika még hibéből és teljesen művészi eljárás teremtett, mely ócsor és bárki által megszereshető képeket termel. Ezek az eredeti művészi kőrajzok, nyelvények a művész maga rajzol a kőre. Ez már nem is reprodukció, hanem eredeti rajz. E művészi eljárás meghonosításán fáradozik a *Könyves Kálmán* kiadóintézet, mely a Szalon mostani grafikai kiállításán jelesebb művészeket közzé: Fényes Adolf: Esős ószi nap után és Templom; Ferenczy Károly: Délben, Gatz Oszkár: Nyugalomban és Munkában, Heibing Oszkár: Oriensz, Kalmár Elza: Koltasszony, Kann Gyula: Hegyi táj, Kersstock Károly: Műteremben, Márk Lajos: Tavasi tánc és Piroksa, Olgyay Viktor: Téli táj, Rappi Rónai József: Lugasban és Munkaközben, Ujváry Ignác: Visegrád és Tájkép, Vaszary János: Tavasz és Megállóhely című képeit mutatja be. A Könyves Kálmán ezeket az eredeti litográfákat hozzájárultatva teszi most a nagyközönségnek is, egy-egy ilyen műlapon 25 koronaért szűzítő a képhez illő ízléses keretben. Műbarátoknak és műlapgyűjtőknek minden lapot avant la lettre is készített a Könyves Kálmán, úgy, mint a rézmetszeteknél szokás. Ezen első lenyomatokból, melyeket a művész saját aláírásával jelölt, az állami képviselőbizottság is egy-egy példányt vásárolt, kiválóan kedvezményes áron egyes lapok 20 koronáért kaphatók keret nélkül.

— **A gyilkos napidíjas.** Deutsch Ferenc napidíjas ellen, aki tegnapi az Aranykakas-utcában agyonlőtte barátját, Minkovics Péter rubamosót, a rendőrség folytatja a vizsgálatot. Deutsch ma is fenntartja tegnapi vallomását, hogy közte és Minkovics között természetellenes baráti viszony állott fenn. A rendőrcsoport megvizsgálta Deutschot de nem talált olyan jeleket, amelyek állítását megerősítenék. A gyilkos díjokat ma a Fischer rendőrségi főnyaképesz lejegyeztette a delután a kísérték az ügyészhez. Minkovics holttestét a törvényszéki orvosok fel fogták boncolni s a boncolásnál derült ki, hogy Deutsch állítása mennyiben felel meg a valóságnak.

— **Mulatság.** A Köztisztviselők Országos Egyesülete 12-én hangversennyel egybekötött táncestét ad a Vigadóban a koncerten R. Marthy Margit, Bánó Irén, Bródy Sándor, Major J. Gyula és Revere Gyula működnek közre.

— **Szerecsentélengek.** Newyorkból táviratozták, hogy a Darling-szálló építkezésénél nagy szerecsentélengek történt. Már a 12 ik emeletnél tartottak, amikor az épület iszonyu robajjal összedőlt. Ót munkás szörnyethalt és sokan megsebesültek. Nagyszámu munkás hiányzik.

Gleititszói jelentik: Tegnapi este 9 órakor Walecka Flötzen Henckel-Donnersberg herceg tulajdonát képező színeliát tüzében, valószínűleg szénrobbanás folytán, tűz ütött ki. Nyolc bányász életét vesztette.

— **Agonylott katonaszökevények.** Úszkúbból a mult héten az ottani második lovasezred tíz közlegénye megszökött és török földre menekült. Amint a határon át akartak lépni, a török határőrök felkelőbandának nézték őket és lövöldöztek rájuk. Négy katonaszökevényt agyon is löttek, csak akkor vették észre, hogy a menekülők feltartják a kezüket, annak jeléül, hogy nincs rossz szándékuk. A hat katonaszökevény, aki életben maradt, elmondta a törököknek, hogy nem bírta tovább elviselni a rossz bánásmódot és a súlyos testi fenytiket amire járult az is, hogy nem kaptak zsoldot.

— **Londoni élmények.** A Magyar Vasúti és Hőjádási Klub 10-én főelővadászt rendez. Fischer Mór államvasutal mérnök mond a el londoni élményeit, vetített képekkel illusztrálva előadását. A főelővadás után társasvacsora, majd tánc lesz.

— **Eltűnt egyetemi tanár.** Bécsből jelentik, hogy az ottani orvosegyetem egyik rendkívüli tanára dr. Beer Tivadar eltűnt és a rendőrség körözölettel bocsátott ki elene. Az eltűnt professzor ki az összehasonlító állattant adta elő az egyetemen, már régebben összejöttökösbe került a büntetőtörvénnyel perverz üzenelme miatt, amelyeknek több gyermek esett áldozatul. Beert a mult évben nevezék ki és hat hónappal ezelőtt egy előkelő bécsi család leányát vette feleségül.

— **A szabósztrájk.** A fővárosi szabó üzletlajdonosok ma délután a Kereskedelmi és Iparcsarnokban értekezletet tartottak a szabómunkások bérmozgalmá ügyében. Az értekezlet egy tizenegytagu bizottságot bízott meg azzal, hogy a díjazására vonatkozólag a munkásokkal tárgyaljon.

— **A gyermek mint rajzoló-művész.** Ilyen címmel Streitmann, a nagybeokoreki gimnázium rajztanára a Gyermektanulmányi Bizottság március 3-iki értekezleten előadást tart. Az értekezlet a váci-utcai új városnéző közgyűlési termében lesz és este hat órakor kezdődik.

— **Gondatlan anya.** Fadról írják: Rottler Ferenc faddi nagykereskedő két kis leánykáját, s két és fél éves *Katica* és az öthónapos *Mariska* feügyelet nélkül a konyhában tartózkodott. A kis *Katica* könyitotta a takaréktűzhely aajtait és piszkálgatni kezdte a lobogó tüzet. Egy égső fadarab kiesett és meggyújtotta a kis leány rubáját. A kis *Katica* teljesen összeégett, míg a bölesében lévő öthónapos gyermeknek semmi baja sem történt. A gyermek anyját gondatlanságból okozott emberölésért vád alá helyezték.

— **Elvesztett kétszáz forint.** Egy szegény asszony elvesztelte egész vagyonát: kétszáz forint készpénzt és ötven forintos takarékpénztári könyvecskéjét egy kendőbe kötve a Múzeum-körút, Károly-körút és Váci-körút mentén. A becsületlen megtaláló megfelelő jutalmat kap, jelentkezzék a főkaptányosnágnál.

— **Az osztályorszátek hozása.** Az osztályorszátek má buzsán sádezer koronát nyert: 104-30, tizenöt ezer koronát 19233 tizezer koronát 5237 26451, öt ezer koronát 25880 40441. kétezer koronát 13799 16 39601 904-5 263-2, ezer koronát 82705 61065 91935 298-9 608-81 2321, ötszáz koronát 85534 80029 14018 28316 2-905 54950 1506 89482 1834 45341 103289 41525 42110 36893 27304 9-071 24844 1893 13-0-70165 10261 58685 21056 82217 62641 45587 88002 47451 64266 96196 22785 65314 2-378 5834 59737 61576 63345 32795 80765 93811 93927 76040 46621 13177 8-919 6709 104482 99029 17991 24483 19020 10-607 37164 694-1 56464 10006-6 32579 76631 60002 1305 51409 29078 74062 27067 39317 59-92.

— **Rendőri hírek.** A rendőrség tegnapi letartóztatta *Ellenberger Eszter Drapak Erzsébet Simon Szasza és Luypptich Eva* seledéseket, akik apróbb lopásokat követtek el. — *Szte József* napászmos tegnap a Lánchídrol a Dunába ugrott de kimentették. A Rikus-kőházban ápolják. — A rendőrség letartóztatta *Stolovetz Nándor* rovtó multu szolgát, aki *Balogh Miksa* Lipót-ter 2. számú üzletében lopást követett el.

(x) **Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni, Mauthner-tele megvakart vesznek.** Idei főérjegyzék, mely 226 oldalra terjed, *Mauthner udn* és *és kir. udvari nagykereskedése* Budapesten Rottenbiller-utca 33.sz., mindenkinek kívánatra ingyen, készséggel megküldi.

(x) **International szövetség.** Egyszeri használat után aráról és kézről a szőrt észrevétlenül eltávolítja. Tégeve 6 korona. Dr. Kovács gyógytárában, Budapest, Gyár-utca 17.

FŐVÁROS

(*) **A főváros költségvetés.** A belügyminiszter ma jóváhagyta a főváros idei költségvetését, de leiratában egyben kijelenti, hogy a költségvetésben változatni nem lehet és fölhívja a főváros, hogy sürögősen gondoskodjék háztartása végleges rendezéséről. A miniszter kijelenti, hogy a rendezés végrehajtásában a legnagyobb készséggel támogatja a fővárost.

(*) **A tanács és a közúti vasut.** A közúti villamos vasúttársasággal rendkívül sok baja van a tanácsnak január óta, amióta az állóhelyeket megszüntették. Ma is több ügyét tárgyalja a tanács a közúti vasutnak, ami a saját érdekeinek megóvása

szempontjából különféle önkényes intézkedéseket tett a forgalom lebonyolítása és bérletjegyek kiadása körül. A tanács mai ülésén elsősorban konstátálta, hogy az állóhelyek megszüntetése februárban sem zavarta a forgalmat. A társaság január elsejétől új relációt léptetett életbe, amely a Zuglóból indul s megkerülve a várost, a Városligetbe megy vissza. Ez a reláció a tanács szerint nem elégíti ki a közönség jogos igényét. Ha valaki fölszáll ilyen kocsira a Kerepesi-úton, nem tudja, hogy a Ferenc József-hídon vagy a Margit-hídon megy-e át. Sokkal célszerűbb volt a régi beosztás, amikor a mostani reláció helyett három reláció volt: a körforgalmi, a városliget-szenátéri és az eskü-tér-zuglói. Kijelentette a tanács, hogy ezeken a bajokon a nyári menetrend megállapításakor fog segíteni. — A közúti vasut január elsején a tanuló-bérletjegyekre rányomatta, hogy azok vasárnapi és ünnepnap délután nem érvényesek. A tanács tudatta a vállalat, hogy ez az intézkedés szerződéssellenes. A vállalat erre azt jelentette a tanácsnak, hogy ő úgy magyarázza a szerződést, hogy a tanuló-jegy használatának a korlátozása joga van és kérte, hogy provokálják a kereskedelmi miniszter döntését. De kijelentette, hogy a miniszter döntéséig visszaállítja a régi rendet s a tanuló-jegyeket addig korlátlanul használhatják. Ma két tanuló panaszt tett a tanácsnál, hogy a március hónapra kiadott tanuló-jegy sem érvényes vasárnap és ünnepnap, s bemutaták a március hónapra szóló bérletjegyüket. A tanács a dologban megindítja a vizsgálatot és a legszigorban jár el a társasággal szemben.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Mátyás és Beatrix.** A Nemzeti Színház legközelebbi u donsga, *Peckár Gyula Matyás és Beatrix* című történeli színműve Magyarország legrészesebb korszakában, Matyás király lénykorában játszik. A Nemzeti Színház igazgatója minden ekövet, hogy a művet a hozzá teljesen illő keretben hozza színre. A diszletek *Bonfinus* leírásai után készűltek s ezek közül különösen az első felvonás diszlete: Matyás király budai palotájának terme a legaprólékosabb részletekig híven követi az egykorú leírásokat. Az ujdonsághoz — Kéményd tervai alapján — teljesen új jelemek is készűlnek, amelyek korhűségére különös gondot fordítanak. A *Matyás és Beatrix* előjátékából és négy felvonásból áll. Bemutató előadása a jövő héten lesz.

** **Hauptmann darabjának betiltása.** A *Berliner Tageblatt* bécsi tudósítója beszélgetést folytatott *Schientherrel*, a Burg-színház igazgatójával a *Bernd Rosa* betiltásának a dolgában. Dr. Schienther mindenekelőtt azt hangsúlyozta, hogy nem hivatalos betiltás révén került le a műsorról Hauptmann Gerhart darabja, hanem csak felsőbb helyről érkezett tiltás sátság következtében. Nagyon sajnálja a dolgot, főként a darab miatt, amelyet *Hannele* után Hauptmann legobb művének tart, azután a Burg-színház miatt, amely a legnagyobb gondossággal készűltele a darabot, amely a szezon egyik legemlényének vált be. Az első öt előadás teljesen eladott ház mellett sem a még sok ilyen esetre volt kihatás. Ez most mind elveszett. Megjegyezte egyébként Schienther, hogy a Burg-színháznál aránylag ritkán nyilvánulnak magasabb helyről efféle igények a játékrenddel szemben. Más udvari színházaknál ellenben sokkal kedvezőlenebb a helyzet. Így például a berlini Könighelich Schauspielhausból teljesen ki van zárva a modern irány. Így már az is veszedelem, ha Wildenbruch egy kicsit túzéssé szerelmi jelenetet ír. A Burg-színházban ellenben az ő igazgatása alatt határozottan kedvez a modern iránynak s már azelőtt is színe kerűltek olyan darabok, amelyek a magasabb körök liberalizmusáról tesznek tanuságot. Roméli, jegyezte meg végű Schienther, hogy Hauptmann Gerhart azért továbbra is be fogja nyujtani darabjait a Burg-színházhoz. Földával s mással is megessett már az iyesmi, de azért nem fordultak el duzzogva a színházról. — Így Schienther, de azért akad bécsi lap, amely megroítja, amiért nem állott a sarkára a *Bernd Rosa* érdekében.

** **Vigszínház.** A *Takarodó*, Beyerlein drámája, amely a Vigszínház legközelebbi u donsga lesz, a napokban dán nyelven is színekerűlt. Még ebben az évadban bemutatja a párisi *Antoine-színház* is. A darabot *Szilágyi Vilmos* rendezi. A löszerepeket játszszták: *Góth Sándor*, *Hegedűs Gyula*, *Tanay Frigyes*, *Balassa Jenő*, *Fenyvesi Emil*, *Szerényi Zoltán*, *Tapolczay Dezső*. — *Gazi Mariskának* az egyetlen nő szerepben nagyarányu alakításra van alkalma. Az ujdonsághoz, amelyet az eredetinek megfelelő porosz milieuban játszanak, egész sereg új jelemek készűltek. A bemutatott a jövő héten tartják meg. Holnap a Vigszínház legújabb sikerét, az *Erdény újait* adják.

** **Várszínház.** A *Várszínházban* holnap, pénteken a *Troubadour* kerűl színre, *Leonora* nagy szerepében *Biró Lily* kisasszony mutatkozik be, aki *Manó J.* énektanár nagyetektségű tanítványa.

A szerzők egyesülete. A magyar szinpadí szerzők egyesülete komolyan fog hozzá a reá váró fontos feladat megoldásához. Ma délután az Otthon külteremben igazgatósági ülést tartottak, amelyen **Bercsik Árpád** elnöklése mellett résztvettek: **Herczeg Ferenc**, **Huday Jenő** alelnökök, **Bosnyák Zoltán**, **Heltai Jenő**, **Sztojanovits Jenő** és **Márkus József** igazgatók. Az igazgatóság egyhanglúan dr. **Márkus Miksa** ügyvédet választotta meg egyesületi ügyésznek.

Magyar Műszínház. **Galó és Szalkai** Városi Igazgatóság szombaton március 5-ikén délután 3 órakor nyílik meg. Az előadásokat kedvezőtlen időben és megtartják.

Jótkonyvóúli hangverseny. **Guttman Béla**, a jeles barionista 5-án este nyolc órakor jótkonyvóúli hangversenyt ad a Royal-szálló dísztermében. A koncertben résztvevő **Eliza** Eliz bécsi operabékesző, **Szűcs József** és **Schneider Rezső** is. Jegyek **Bárd Ferenc** zeneműkereskedésében kaphatók.

Kis Színház. A **Szilágy Kornél** igazgatása alatt álló **Kis Színházban** már javában folynak az előkészületek a megnyitásra. A színház nézőterét és szinpadját teljesen újja alakítják. A nézőtérrel nyolc tizedes kijárattal a szabadba. A színházhoz a közeli városi és földalatti villamos-vasutak kocsijai közlekednek. Az előadások 18-án kezdődnek.

Hangverseny a Lipótvárosi Kaszinóban. Szombaton este 9 órakor hangversenyt lesz a Lipótvárosi Kaszinóban, amelyen **Grumbacher de Jung Jeanette** aszonny, **Behr Teréz** kisasszony, **Hess Lajos** és **Van Eweyk Arthur** énekénekesze, továbbá **Geyer Stefi** kisasszony hegedűművész nő működnek közre. Hangverseny után tea és tánc lesz.

TUDOMÁNY, IRODALOM

A Magyar Történelmi Társulat ma délután **Thaly Kálmán** elnöklése alatt előlelvasó-ülést tartott az Akadémiában. Miután **Nagy Gyula** né utagot jelentette meg **R. Kiss István** érkekezett széles, tudományos alapon **Dálnoki Veres Gerzsonról**. A közönség érdeklődéssel hallgatta meg az értekezést.

Csongor és Tünde németül. **Vörösmarty** Mihály örökszop dráma költeménye **Csongor** és **Tünde** amelyben szinte utóéletetelen muzsikával cseng a magyar szó most a német nyelvbe áültetve jelent meg **Strassburgban**. A fordítás munkáját dr. **Gärtner Henrik** végezte az eredetiből méltó költői színyalással. Gondja volt dr. **Gärtnernek** arra, hogy a mű varázsos szépsége a magyar talajból kiszakítsa a versszék el hatáskait. Fordításában hűség lendülettel, briliáns technika meleg bensőséggel párosul. **Vörösmarty** e végtelenül bájos alkotásának a németekkel való megismerésével dr. **Gärtner Henrik** van óban értekez irodalmi munkát végezt. Az izléses kiállítású költő **Singer József** strassburgi könyvkereskedő cég kiadásában jelent meg.

Nyitlér.

Forman (Chloromethylmenthyläther) klinikailag kipróbálva, az orvosok által **személyi nátha ellenes eszköz** jelezteztett. Könnyű náthánál a **Forman-gyógypot** használáandó, adaga 40 fill. Erős náthánál, orvosi rendelre, a **Forman-pasztillát**, adaga 75 fillér, szagolótűvegéből való felszívás útján. **Hatása meglepő**, kezdődő bajnál ügyzselőben elmaradhatatlan. Kapható minden gyógyszerárban. 127

Nem rég egy **Berger** nevű kereskedő kísérletet tett arra nézve, hogy fogóta ismert és jónak bizonyult „**Berger-féle gyögyzappan és kátrány-präparátum**”-ok nevet viselő különlegességeink ügyzet elnevezését vitássá tegye, hogy így módon a mi gyögyzappanaink nevét viselő, másféle zappanokt hozhasson forgalomba. Emlékeztetve kénytelenek voltunk ügyvédek, dr. **Sachs Lajos** ur által Bécsben a cs. kir. kereskedelmi miniszteriumnál az ellen vádat emelni és nyilvánosságra hoztuk ezután a keres. miniszterium által 1903. dec. 16-án 13032. sz. a hozott ítéletet, hogy nekünk van jogunk arra ezen külön címekek: „**Berger-féle gyögy- és higienikus zappan**”, „**Berger-féle kátrány-zappan**” és „**Berger-féle glicerin-kátrány-zappan**” és „**Berger-féle kén-zappan**” hasznáni és vevőjegyeket alkalmazni. Ezen jó hímevének örövendő különlegességeinket mint eddig, ezután is a fontjezett név alatt hozzuk forgalomba, kérjük azonban a t. közönséget saját érdeklődés, hogy óvakodjék a k. ügyvédek rossz utánzatoktól s mindig figyeljen **ismert védjegyünkre**, a mely mellett itt

G. Hell & Comp.
magon nincs rajta védjegyünk és cégünk aláírása látható. Ha a csomagunk is mindig látható. Ha a csomagunk is mindig látható. Ha a csomagunk is mindig látható.
Troppan és Bécs, február hóban 1904.

Értesítés!

a már 30 év óta bevezetett és jó hírnévnek örvendő **Berger-féle medikai és higienikus zappanait** illetőleg.

Minden katonát értesítés helyett.
Megtört szívvel tudatjuk ismerőseinkkel, hogy szeretői férjém, alyánk, **Ávárom**
MÁRKUS ORBÁN
min. társasvelelő
55 éves korában, boldog házasságának 29-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt.
A megboldogult hült teteme az új zaidó temető halottasházában helyezték el, hó 4-én d. e. 1910 órakor 6 óra nyugalomra. Ösv. **Márkus Orbán** özvegy. Tisztelt szeretői: **Márkus Ottó**, **Paula**, **Jenő**, gyermekei: **Márkus Miksa** ötv. Csendes részvét és koszorúk mellözése kértetik.

(Az e rovat alatt közöltnek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Az újpesti léánykúházasítók.** Néhány vállalkozó szellemű szélhámos Újpesten négy évvel ezelőtt **Első Újpest és vidék léánykúházasítási, temetkezési és jótkonyvóúli** egyesületet hozott létre, melynek célja az újpesti és környékbeli léánykúházasítás, temetkezés és jótkonyvóúli ügyek elvégzése volt. Az egyesületet a bíróság feloszlatta, mert az egyesület célja az újpesti és környékbeli léánykúházasítás, temetkezés és jótkonyvóúli ügyek elvégzése volt. Az egyesületet a bíróság feloszlatta, mert az egyesület célja az újpesti és környékbeli léánykúházasítás, temetkezés és jótkonyvóúli ügyek elvégzése volt.

§§ **Az államtitkár mandátuma.** A dédesdi választókörrelt mutt év decemberben országgyűlési képviselővé választotta gróf **Serényi Béla** kereskedelemügyi államtitkár. A kisebbségben maradt **Hebonyi** párt petícióval megtámadta a választást. A Kuria első választási tanácsa ma foglalkozott a petícióval. Az elnök **Páizs Andor**, az ügy előadója **Váltay Bertalan** bíró volt. A tárgyalás megnyitása után **Ragályi Lajos** kért rendelt a ki foglalkoztatás, a tartalmilag is hibás petíció visszautasítását kérte. **Gábor Illés** és **Éröss Samu** ízléselölalása után a Kuria azt határozta, hogy érdemi leg nem megy bele az alaki kitérások tárgyalásába, hanem a hiányos másolatok beszerzése végett a tárgyalást elnapolja s utasítja a petícióalkotókat, hogy a másolatokat e hónap 11-éig betérjesztetik s csak ennek megtörténte után tűz ki újabb határnapot.

§§ **Apáók a bíróság előtt.** **Herczel** Vincentia, a szent Domokos-rendi nőszereplő közzezi zárdájának letelemlaszonyja annak idején teljeltentést tett **Bokányi** Dezső, a szociáldemokrata párt vezére, továbbá **Műhely** Mária volt apáca és **Kummer** Ferenc volt zárdai kertész ellen rágalmozás vétségéért az 1903. évi március 23-án a Szabadág-téren tartott szociális-népgyűlésen a közzezi zárdai tagairól mondott beszédeikért. Ebben az ügyben az évi március 10-én kellett volna újabb tárgyalásnak lenni **Baló** Lajos járásbíró előtt. Erre a tárgyalásra **Bokányi** védője beidézetté tanunk a közzezi zárdát öt apácáját, a panaszt emelő fejedelemsszonyt, a szombathelyi püspököt s a szombathelyi püspöki udvar több dignitáriusát. A mai napon azonban **Herczel** Vincentia ügyvédje indokolt beadványt intézett a járásbíróhoz. A beadványban kijentti, hogy a vádat az összes vádlottak ellen elelti s kéri a további eljárásnak megszüntetését. A vád elejtését azzal indokolja meg, hogy az előző tárgyalás során beigazolást nyert az a körülmény, hogy **Műhely** Mária a nőszereplő nélyen sértő rágalmozás váldözéséért igazolásra nem vállalkozott. Mivel pedig a rend érkelesi érdeke a volt apácahoz üződik, ha bizonyítani mitem tud, úgy büntetését egyáltalán nem kívánják.

TÁVIRATOK

A Dreyfus-pör reviziója.

— A **Budapesti Napló** tudósítójának távirata. —

Páris, március 8.

A Dreyfus-pör reviziójának első felvonása ma játszódott le teljes részvétlenség mellett, mert hiszen az érdeklődés a háború felé fordul Párisban. A semmitözszék megkezdte a Dreyfus-pör reviziója iránt beadott kérelem tárgyalását.

Délben léptek a semmitözszék nagy termébe a bírák. **Chamberraud** elnök, **Duprez**, **Bará**, **Dumas**, **Roulin**, **Roullier**, **Bouloche**, **Laurent**, **Acalin**, **Duval**, **Legriz**, **Berres**, **Berard**, **Deschaiseux**, **Labord**, **Fetillier**, **Mallenrath**, **Berheaud**.

Az első nyolc bíró már itélkezett a semmitözszékben az első revizionális pörben is.

A hallgatóság páholyában foglalt helyet **Picquart** ezredes, az ügyvédek rajdja: **Mornard**, **Dreyfus** képviselője, **Demange** és **Monérat**, **Labori** első segédje.

A tárgyalás így kezdődött:

Chamberraud elnök **Boyer** előadóhoz:

— Bíró ur, átadom önnek a szót!
Boyer körülbelül ötvenéves, ritka hajú, öszülő szakállú férfiú, az elnök jobbjaán ül. Csengő hangon kezd előadói beszédét:

— Tavaly szeptember 25-ikén a főállamügyészhez jutott az igazságügyminiszteről Dreyfus kérvénye a revizió iránt. A kérvény két ténykörülmény alapul. Az első a *Cette canaille de D.* kezdetű irat, amelyre a D. betű úgy jutott, hogy kitérőtök onnan a P. betűt. Ez az okmány a titkos aktacsomóban a 26. számú és hamisított volta kétségtelen. A második az **Alexandrin** aláírású távirat, amelynek dátumát 1895-ről 1894-re iavitották ki, hogy Dreyfusre legyen vonatkozható. Ez kitűnik **Gribelin** könyvtáros legyen vonatkozható. Ez kitűnik **Gribelin** könyvtáros és **Farger** kapitány vallomásaiból.

A semmitözszéknek azonban három ténykörülmény felett kell itélnie. Rennesben szó volt egy állítólag nagy tiszteletreméltó férfiról, aki Franciaország iránt érzett rokonszenvből és önzetlenül szolgált jelentésekkel a hírszerző irodának. Nos, tény, hogy ennek az irodának a könyvvezetését meghamisították, nevezetesen eltüntették belőle azoknak neveit, akik havi 400 franknyi fizetést huztak.

Az előadó emlékeztet **Gribelin** vallomására, amely arról az állítólag **Picquart** és **Leblois** közt lefolyt beszélgetésről szól és Dreyfusra terhelő volt. **Gribelin** később önként tévesnek mondotta e vallomását **André** tábornok előtt.

A hadügyminiszter részéről elrendelt vizsgálat kiderítette, hogy a rennesi haditörvényszék tagjai elő bizonyos iratokat nem terjesztettek, nevezetesen a **Paty** de **Clam** által említett, állítólag elfogott és deszírrozott táviratot továbbá a hamisított *Cette canaille de D.* kezdetű okmány eredetjét. Egyéb okmányból is kitűnik, hogy ez az irat, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy Dreyfus 1894-ben elítélték, nem vonatkozhatott Dreyfusra és már csak azután jutott a hadügyminisztériumba, amikor Dreyfus el volt itélve, sőt el is volt zárván.

Azán itt van az az iszonyatos hamisítvány, amelyet **Jaurès** a kamara szónoki emelvényén felolvastott: A Vilmos császár szájjegyzeteivel ellátott bordereaux, amelyet szintén a rennesi bírák elől terjesztettek. **Dr. Dumas** vidéki orvos erre vonatkozólag azt állította egy levelelben, hogy **Merlet** örnagy, a rennesi bírák egyike, erről szolt neki. Ugyanerre vonatkozik **Forlet** Bourbonnak is egy levele.

Ha már most mérlegeljük, hogy már annak idején kinyilatkoztatták Német- és Olaszország katonai attaséi, hogy Dreyfuszal sem közzetve, sem közvetlenül sohasem állottak összeköttetésben, akkor ki kell mondanunk, hogy ez a ténykörülmény az új eljárásban nem jelent új tényt.

Vizsgáljuk meg már most a hamis könyveket: ennek a hamisításnak az volt a célja, hogy **Valcarlos** volt spanyol katonai attasének havi fizetésének ne legyen nyoma. Erről az emberről mondták, hogy tiszteletreméltó és önzetlen barátja Franciaországnak. Nos tény, hogy **Val Carlos** rendszeresen fizetett tagnyoktól, akinek havi járandósága F. C. betűk alatt lett elkönyvelve. A könyvvezető tizennyolc hónapon át meghamisította utólag a könyveket, hogy **Val Carlos**nak ne legyen benne nyoma. Ez **Henry** elzredest, a könyvvezetőt és **Gruse** tábornokot, a vezérkar helyettes főnökét terheli. Tény az is, hogy a rennesi bírák nem volt tudomásuk a könyvek meghamisításáról s ez is oly új ténykörülmény, amely a reviziót parancsolja, mert nyilvánvaló, hogy ha ezt a rennesi bírák elől terjesztik, akkor **Gonse** tábornok vallomását alteráltá volna.

Tehát a *Cette canaille de D.* irat hamisítvány. **Gribelin** maga írta s **Henry** parancsolta neki, hogy a P betűt törölje ki s helyébe tegyen D betűt,

REGÉNY

A VIKTÓRIA-REND VITÉZE

(34) ANGOL REGÉNY

Írta: Mrs. ALEXANDER

Vad zűrzavarban kavargott minden előtte, de mégis némi határozottsággal ébredt benne. Kilépett a csarnokba, akkor jött le Margit a lépcsőn.

— Margit, megtiltom, hogy távozzál a házból, — mondotta lady Hazelhurst. — Rám bízok s nem engedhetem meg, hogy te... így... így... jönkretdd magadat. Nem szabad elmenne! Én... én... megtiltom!

— Tudom, hogy nagyon haragszik, sajnálom is, hogy bosszúságok okozok önnek, Henriette néni... de erősebb parancsnak kell engedelmessékednem. Senki sem tarthat vissza, ha csak nem erőszakkal. Meglehet, hogy visszatérek még ma, vagy talán holnap... azaz ne számítson rám. Majd később megbeszélünk mindent.

Margit lerohant a lépcsőn s a kocsiin termett, mielőtt még lady Stapylton felelhetett volna neki.

A szerencsétlen lady a kezét tördelte. Aztán visszatért az ebédlőbe, gépiesen töltött egy csésze kávé magának s egész halmaz cukrot rakott belé.

— A családok mindenfelét rebegnek majd — gondolta — s addig eszük-csavargják a doigot, amíg... fájdalom kitalálják az igazat! Mit csináljak!

Mialatt lady Hazelhurst egyre ezt a hiábavaló kérdést ismételte, addig Margit gyorsan Eden-Lak felé hajtatott. Olyan idegesség lepte meg, hogy se nem látott, se nem hallott, csak az az egy gondolat gyötörte, hogy Brown összezuhan a talán haldoklik már. Kérte az istent, hogy tartsa meg Brownt mint nyomorékot is, hogy ápolhassa és kedvessé tethesse az életét. Bármilyen jobb annál... hogy örökre elveszítse.

Amikor odaért Eden-Lakba, kocsikerék és patkónyomokat látott a porondon. Az ajtó mint rendesen, nyitva volt. Kocsi állott előtte, amelyen ráismert Castown legelőkelőbb orvosának fogatára. Az ajtóba belől állott Vali utcai ruhában s buzdón beszélt egyik libériás lovászszal.

Halkan felsikoltott, amikor megpillantotta Margitot s elébe szaladt.

— Ó, Margit... édes Margit! Csak az orvos véleményét vártam, hogy aztán átmenjek hozzád, s megvigyem a borzalmas birt.

— Hát él még! — kiáltott föl Margit barátja karjaiba vetve magát. — Van remény? Mondj csak meg mindent!

— Jöjj a szalonba — s Vali előremente mutatta az utat.

— O'Grady azt mondja, hogy meggyógyulhat... ámbár Brown még nem tért eszméltre azóta, hogy éjfélt után egyórátját idehozták. Képzeld csak el, a tisztí lakomáról mindannyian, köztük apám is, elkísérték az állomásig. A vonat, amely késétt, egy negyed óra múlva a bucsuzás után belerohant a tehervonatra, amely idején érkezett meg Brown Hugó az első kocsiha szállt föl, amely ezer darabra zuzódott. Valóságos esoda, hogy életben maradt. Az alagútból adták meg a vészjel. Apám és a többiek véletlenül értesültek a vonatösszeütközésről, rögtön odasiettek a mentőkkel s apám idehozta a szegény... Brown! — Bemehetek hozzá, majd ha elment a doktor? — kérdezte Margit, s ajka vonaglott.

— Ne kívánd látni — mondotta Vali Margitot simogatva — nem segíthetsz rajta... szörnyen megsebesült és összezuhanó szegény. Anyám volt mellette eleinte, amíg nem érkezett meg az ápolóné a castletowni kórházból. Apám maga ment el Slada doktorért, s ők is hozták el az ápolónőt. Anyám mondja, hogy borzalmas állapotban van Brown... s meg sem ismerne. A feje sérült meg szörnyen. Édes Margitom, azért ne essél kétségbe... O'Grady nem tartja elveszettnek.

— Csak hogy O'Grady hirtelen itéletű és felületes ember.

— De ügyes orvos, s már azelőtt is megmentette egyszer Brown Hugó életét.

A sebesült valóban vérágyasztó látvány volt. Koponyája mélyen behasadt s jobb karja eltört. A fejére kapott súlyos ütését elvesztette eszméletét, s az idegrázkódtatástól hideg volt, akár a halott.

Lady Stapylton valóban azt hitte, hogy a sir fogadja be nemsokára titkári és vele titkárnak áldozatát. Nagy volt lelki fájdalma, de ez a törkévése, hogy elhagyta fia életben maradjon, és boldog legyen, s hogy titka, amely az ő szemében egyre nagyobb fontossághoz jutott, napvilágra ne kerüljön, visszaadta erejét és őnműlmet.

Bátran, kitartással teljesítette ápolónői köte-

lességeit, nem riadt vissza semmitől sem O'Grady nagy meglepetésére és bámulatára.

— Ugy látszik, nagyságos asszonyom, hogy Brown tökéletes meggyógyuláshoz ilyen föláldozásra van szükség — mondotta O'Grady munkaközben. — Teringettét, kegyednek még nagyobb az érdeme, mint az enyém. Tudom, hogy más orvost is szeretne hivatni. Hát csak küldjön minden habozás nélkül Sladeért. Nagyon híres orvos s két ember többet lát, mint egy. Hivassa csak s egyuttal hozasson ápolónőt is. Ez hosszú história lesz, s kegyed máris kidűl.

— De doktor ur, hisz Brown olyan, mint a halál.

— Meglehet, de azért még él... meggyőződik majd maga is róla, mielőtt visszatér az eszméltre, s lázba esik. Addig is tegyünk több forró sőt a lábára. Jó volna, ha elhivatná insáat a kaszárnyából. Ha beáll a láz, akkor minél több segítségére lesz szükség. Szegény Brown erős fiu, bármilyen csendesen és szeliden viselkedett is mindig.

Olyan gyorsan... s mégis olyan ólmossan teltek az aggodalmas órák, s Brown halotthoz hasonlóan fekűd... mialatt az egész ház elfojtott lélekzettel leste az eredményt.

Margit hevesen utasított vissza minden unsozást, hogy visszatérjen Caresfordba. Ott maradt Eden-Lakban s hol föl és alá járkált a szalonban, hol leült az asztalhoz, amelyen sejt arcképe állott, az az arckép, amelynek köszönheti, hogy megértették egymást s rákénykölvé az asztalra kezébe temette arcát. Lady Stapylton néha kiszökött a beteg szobájából, ahol egész idejét töltötte, hogy megvizsgálja a kétségbeesett leányt; Margitot azonban legjobban O'Grady derítette föl, mert még akkor is vidám, reményteljes arcot mutatott, amikor a halál-szerű eszméletlenséget s megjósolt borzalmat látta követte, amelyhez ugyancsak szükség volt minden ügyességére és gondoskodására. Margitnak a doktor most egészen megváltozottnak tűnt föl erélyes, megbízható, szűkszavú, őnműgában bizó embernek látta.

Szerencsésen átsegítette betegét a lázon. Ezt a legvégső kimerültség váltotta föl, amelyet még gondosabban kellett megfigyelni.

Margit visszatért nagynéjéhez, még mielőtt ez a fordulat beállott volna. Nappal azonban többnyire Eden-Lakban tartzkodott s lovasposta értesítette minden reggel arról, miképpen töltötte a beteg az éjszakát.

Sok keserősége volt mindebből lady Hazelhurstnek. Hisz minden paraszt megtudja majd a környékén, hogy Nellville Margit Caresfordból lelakosonyodott ehhez a senkihez... aki voltaképpen mégis csak közkatona. Egész Angolország... az egész angol társaság beszél majd róla. Mit szól majd a hercegné? És mennyire bosszankodik majd a herceg?

Aggodalmas idők voltak azok is még, amikor Hugó tul volt a veszedelmén. Az első szava ez volt:

— Nem a jobb karom?

Lázaggódása, hogy el talál esni kinevezetetéséről, amely sikerrel kecsgettette, késleltette meggyógyulását.

Végre elérkezett a felséges pillanat, amikor Margit meglátogathatta. Margit bámulatosan megörizte őnműlmet. Nagyon is sok törtelt kockán, semhogy átengedhesse magát fergelmeink. Hugó olyan gyöngye volt, hogy még hosszú szünet közben is alig suttoghatott el egy-két szót. Mozdulatlanul fekűd, átlátszóan sovány keze áttogta Margitét s kimondhatatlanul nagy gyöngyűrséggel tapadt tekintete, édes, halvány arcára.

Margit szívét gyöngéd szerelem és heves szájalom töltötte el, amikor ilyen tehetetlen gyöngyűrségben látta szerelmét.

Keveset beszélt, s O'Grady órával a kezében ült lady Stapyltonnal a mellékcsobában, hogy a látogatást a megszabott időben megszákthassa.

— Egészen hírbe hozta magadat, szerelmem — suttogta Hugó, amikor Margit bucsuzól lehajolva gyöngéden homlokukon csókolta. — Nagyon is nagylelkű vagy!

Margit felelet helyett boldog mosolylyal rázta a fejét.

Ezután mindennap meglátogatta betegét, de az orvos szigorúan megszabta a látogatás idejét, mert Hugó megrendült idegzetének még az az öröm is sok volt, hogy Margit mellette ült, s ő rendesen meglátogta a kezét.

Lady Hazelhurst eleinte késhegyre menő harcot üzent lady Stapyltonnak, mert az ő csalósvésének tartotta, hogy Margit ebbe a lealzó Eden-Lak kűszöbét. Mindig irtózott attól az aszszonytól s ezt intésnek kellett volna tekintenie a sorstól.

Lady Stapyltonnak mindez nagyon kellemetlen volt. Nem jól esett neki, hogy ismerősei ravasz házasságkövetitőnek tekinték. Annál is inkább bántotta ez a szakítás, mert ez megnehezítette Vali és Margit közt az érnikezést, amely leánya boldogságához olyan nélkülözhetetlen volt.

Nem tudta, hogyan is egyenlítse az utat a kibéküléshez, vagy legalább is fegyverszünethez, amíg szegény Brown eléggé meg nem erősdűk, hogy utnak indulhasson Indiába. Mert helyét nem töltötték be, amíg meg nem lehetett állapítani, hogy mikor utazhatik.

Vali osztozott anyja aggodalmaiban és sokszor meghányták-vetették a surlódást.

A generális gyakran megbizta leányát titkári teendőkkel. Vali egy nyirkos októberi napon éppen leveleket irt apa szobájában, amikor hirtelen feltart az ajtó s Everard Jakab lépett be.

— Ó, bocsánat, Stapylton kisasszony! Azt mondták, hogy a generális van itt s azért bántoktam bejónni.

— Soh'se mentegetődzék, Everard ur! Nagyon örűlök, hogy eljött. Talán segíthetne is anyámon és rajtam! — kiáltott föl Vali, kezét nyújtva.

— Segíthetnék kegyeteken?!... Szívesen, bármivel! — lelkedezett Everard, aztán odatölt egy széket az asztal másik feléhez s rákénykölvé, csupa figyelem volt.

— Azt hiszem tudja, hogy lady Hazelhurst mennyire haragszik anyámra... azaz mindnyájunkra?

— Hát ez nem valami nagy titok, ámbár oktalanság.

— Persze, hogy az.

— Végre Brown nem szorult rá senki segítségére sem. En részemről már régen láttam, hogy „odáig van.” Természetes, hogy nagyon dűhűsködnék... Nellvilleket gondolom. De ők nem is tudják ugy, miot mi, hogy milyen kedves fiu Brown. Nem kedvelem ugyan az egyetlen házasságokat, de azt hiszem, hogy ez mégis jól sikerűlhet. Aztán Nellville Margitnak van magához való esze... nem afféle esztelen leány.

— Már az igaz! Ön jó barátságban van lady Hazelhursttel, elmehetne hozzá s fölemlíthetné, hogy mennyire fájjaljuk, hogy ilyen igazságtalanul valója anyámat. Azt is jelezhetné, hogy hiába ellenkezik Margittal, sokkal jobb, ha mindent az időre s Hugó eltávozására biz. Ah, hatalmas tényezők ezek ilyen esetekben s Brown egy hónap múlva már odahagyhatja talán Angolországot.

— Helyes, átlavagolok lady Hazelhursthoz, ámbár úgyetlen vagyok az ilyen diplomáciai megbízásokban. Borzasztó port vert föl a dolog. Manvers szabadságot vett „sürgűs magány” címen. Nagyon is biztosnak vette a mi kis bűndfordshirei örökösönket.

— Kűszönöm, Everard ur. Ön tudja, hogy mennyire megváltoztatná életemet, ha nehézségeket gűrdítenének Margittal való mindennapi találkozásom elé.

— Látom, hogy végtelenül bizalmas barát. Bizhatik abban, hogy legjobb képességem szerint végzem majd el a megbízást és...

Lady Stapylton belépése szakította meg szavát.

— Ah! Everard ur! — üdvözölte a lady. — Nem is tudtam, hogy itt van. Sir Robert nincs itthon.

— S én felhasználtam az alkalmat és rábeszéltem Everard urat, édes anyám, hogy legyen szűszőlők lady Hazelhurstnél.

— De ez talán szerénységtelenség, kedvesem — felelte lady Stapylton.

— Szó sincs róla, — udvariaskodott Everard — a legnagyobb örömmel teljesítem parancsaitak.

— Természetesen engedményeket kell tennünk a társadalmi előítéleteknek — kezdte lady Stapylton. — Végre lady Hazelhurst kifogásolása nagyon is természetes. Az ilyen esetekben legtűbűször egyetértenek vele. Csak hogy Brown kiváló ember s ő ezt aligha veszi észre.

— Bizony úgy van — felelte Everard — lady Hazelhurst nagyon rátartós arisztokrata nő! Ugyancsak adta az előkelőt, amikor először jött ide mint Nellville Gyűrgűné. Anyám néhány furcsa történetet mondott el róla. Lady Hazelhurstnek például kételyei támadtak, hogy hozzá illő társaság vagyunk-e! Mint új menyecske került ide, amikor megkérészetelt engem, s nem akart eljönni a nagy fűnyvel megtartott ünnepségre, mert mélyen gűszolta Uppingham nagybűtyját, aki akkortűjt halt meg. Anyám azonban azt hiszi, hogy azért nem jött, mert nem valami kűnyűrgű levéllel hívták meg — mondotta józűzen mosolyogva Everard.

— Azt hittem, hogy ön másfél esztendővel fiatalabb Brown Hugónál — szólalt meg lady Stapylton elgondolkozva.

— Meglehet! Annnyi tudok, hogy ötvenhatban születtem.

— Ötvenhatban! — ismételte a lady, s elcsodálkozva bűmüt a fiatalemberre. — Hát nem ötvenötben nűsűlt Hazelhurst lord?

— Dehogy! Ötvenhat elején nűsűlhetett, mert a születésnapom márciusban van.

Lady Stapylton nem felelt, s kis vártatva Váli szólalt meg!

(Folytatás következik.)

KÖZGAZDASÁG

Bérbarc és iparpolitika.

Budapest, március 3.

A székessőváros területén egyes kézműves és gyári üzememé fejlődött iparokban a szocializmus alapostolai veszedelmes romboló harcra kergették a munkásokat. Egyes ipartelepeket ugynevezett „bojkott” alá véve, lehetetlenné teszik, hogy bármely bér mellett is eleget tegyen elvállalt kötelezettségének.

Munkásaink követelése teljesen elűt más nemzetek munkásainak a bérbarc után érvényesített jogos követelésétől. A jogosság határa szerintem ott végződik, ahol a munkások önkényű hatalmat követelnek a műhelyben és teljes uralmat a tőke jóvedelmzetése felett. A mi munkásaink bizalmi férfiak által akirják egyoldalú megállapítani időről-időre a munkabért; ami pedig lehetetlenné teszi bármely vállalkozás lehetőségét.

Nagy- és kisiparocaink védtelenül állnak e tulajdolt követelésekkel szemben, mert hiszen az érdekezonosságból eredhető összehartható erő telj sen meglazult az utóbbi évek nyomasztó viszonyai folytán. Mert voltaképpen az a helyzet, hogy a zsidbasztó nyomor nem a munkás és szocialista vezető urak között rombol és juttat ezeket az elzúllás terére, hanem azok között, akik a munkás-sorból kiemelkedtek, mert bennök a tudás és akaratérő energiájának elegendő mértéke arra, hogy önállósítsák magukat. Ezek a java munkások mennek családostul együtt tönkre: és követik őket tömegesen az önálló iparosok, akik boldogulásukat keresték olyan iparágakban, hol az egyéni tudás adja az éltető elemet.

Ezek elerőlenedése után fokozatosan veszíti életerejét a szeretve dédelgetett nagyiparos is és a gyáripárnak, a közép- és kisipárnak rohamos pusztulásával egyre fejlődik a munkások lehrhatatlan nyomora, fokozódik a kivándorlók száma. A magyar ipart mentő egyesületek működése szép és hasznos dolog; azonban messze mögötte marad attól a mértéktől, mellyel egy oly nemzetnek, mint a magyar, iparkérdését megoldani lehetne.

Nem egyedül gyárak létesítésével, nem szubvenciókkal, nem a tőke uralmával lehet ezt a nagy, nemzeti feladatot dűlőre juttatni, hanem a munka fokozhatásával és annak az állami szervezet védeime alatt való szabad mozgásával, a termelés egyes tényezőinek egyforma megbecsülésével, a szociális igazságnak és az ipari produkció jogos érdekeinek összhangba hozatalával. A magyar szocializmus által hirdettet tanok ugy, a hogy ma kezelik őket, a magyar ipart a tönk szélére juttatják; míg ellenben, ha igazán a munkások érdekeinek kielégítésével tudnák ezeket a doktrinákat azonosítani, elkülönítve a hazafiatlan frázisoktól és erőszakos tettektől, csodás eredményeket lehetne életre hívni az egész világon. A munkások és munkaadók vállvetett közreműködése teremtené meg a magyar iparok olyan virágzását, amely a munkásnyomort örökre eltávolítaná.

A magyar nemzetnek 1842-ben volt, a korhoz mért iparpolitikája. Akkor tudták az ország nagyjai, mi hiányzik és volt a rég multban öntudatos magyar ipari és kereskedelmi politika. Azonban csak volt. Fájdalom, 15-20 év kell az ipartörvény módosításához, amelyet az örökös közjogi politika mellett talán meg lehetett volna rég oldani. De nincs még csak tünde sem annak, hogy a kor követelte közgazdasági szocialpolitikai érzék kellékeppen kifejlődött volna hivatott elemekben. Felülről semmi sem történik, alulról pedig egy tévesztett irányú mozgalom a szocializmus örve alatt nem a közjólétet, hanem a sűlyedést, a nyomort és anarchizmust sietti.

Itt az egész iparügyet elnyomja a magas politika. Azért lesz a magyar szabad, de nem független, szabad, de koldus, akinek szabadsága csak arra való, hogy minden reményét vesztve, szabadon vándorolhasson ki a szabad Amerikába.

Mert március elején, a rűgyek fejlődésének idején, melyből gyűmöcs és virág fakad, sobjávta lehet arra gondolni, hogy milyen gyűmöcsöket teremne az, ha a hazafias értelmiséggel összefognának az igazi szocialisták, hogy felépítsék a boldogság országát, itt ebben a hazában, ebben az áldásos munkában sokan-sokan vennének részt, hogy egyesült erővel egészséges és korszerű irányba tereljék az iparpolitikát és ezzel együtt a munkáskérdés megoldását.

Thék Esdró.

érvényben levő kamatláb megváltoztatására javaslatot nem tettek. A jelzálog-hitelosztály bizalmi férfait: gróf Teleki Domokost és Szentmiklósy Pongrácz Kálmánt működési idejük lejártá után e minőségükben újra megválasztották.

Az Osztrák-Magyar Bank. Az Osztrák-Magyar Bank állása 1904. február 29-én: Bankjegyforgalom 1.602,058.000 korona (+ 49.629.000 korona). Érekesztet 1.494,070.000 korona (+ 54.000 korona). Váltótárca 251,002.000 korona (+ 39.582.000 korona). Lombard-üzlet 89.352.000 korona (+ 815.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 289.137.000 korona (- 49.570.000 korona).

Gazdasági hírek. Ma kezdődött meg az osztrák molnáregyesületek összes kűtelekeinek együttes értekezlete, amely a magyar liszt versenyének fokozásával szemben értejeljes állást lesz foglalandó. A legürlebb javaslatok kerülnek ez értekezleten napirendre, tarifarepresszáziák liszt-surtaxo stb.; de egyik sem olyan fonák, mint az örlesi forgalom elleni álllépés. Hiszen ma már a belátóbb osztrák gazdasági körök teljesen tisztában vannak azzal hogy éppen az örlesi forgalom megsűntetésének volt a legtermészetesebb következménye Ausztria piacának magyar liszttel való előzűnlése. A magyar malnok túltermelése elhelyezést kíván, s ha erre a vámkű földön módja nincsen, akkor a gazdag Ausztria fogyasztóterületeire kell magát vetnie. A magyar liszt fuvardíjának elért olesűbbodásához az osztrák gazdasági köröknek annyira nincsen közűk, hogy az ennek alapján megindítandó mozgalom komolyan számba sem vehető. Ha az osztrák molnárok a maguk baján segíteni akarnak, ezt csak az örési forgalom visszaállításától várhatják. — A szélső Keleten kiűttű háború következtében értejeljes szilárdúságra szert tett gabonapiacokon utóbbi időben teljes ellanyhulás állott be. Ez a reakció legerősebben a szélsőségekre hajló amerikai piacokon kűvetkezett be, ahol szombat óta 40-55 fillérrel hanyat oltak az árak. Argentína versenyétől való félelem, valamint az orosz kivitei tilalom be nem kűvetkezése okozta itt az árhanlyást, amely Berlinben is folytatódott, ahol 35 filléres árcsűkkesés állott be. Nálunk is a kontremin viszi a veersűzeret, amelynek az áprilisére szóló buvásnak nemrég még 9 K. 16 filléres árát sikerűlt 8 K. 65 fillére leszűllatitania. — Horvátország borvidékének egyik lűbelyén, Jaskán, a napokban megtartották a második horvátországi borvásárt. Vagy tízezer hektoliter borról állították ki mintákat. A vásáron bészás hektoliter bor kelt el. Magyar borkereskedők is megjelentek, a vásár után a bórtermelők pinósit keresték fel, ahol nagyobb üzleteket kűtöttek.

Szarvasmarhavásár. (A budapesti marhavásártéri vásár pénztár-részvénylűtaságű sűdűsítésé.) Felhajtás: Vágómárhák, Magyar ökrű 193 darab, magyar tehén 488 darab, szerbiai ökrű 665 darab, szerbiai tehén 21 darab, növendékmarha 3 drb, bivaly 55 drb, bika 145 darab, összesen 2670 drb és 17 darab a hét loyamán a vesztűgvasáron. — Gazdasági marhák: Igás- és hizalivaló ökrű 106 darab, fejűstehén 209 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, íszó — darab. Eladási árak ezen sűdűsítés zártáig: vágómárhákért: Magyar hizott ökrű, legjobb minőségű 68.— K-től 74.— K-ig, kivételesen —.— K-ig, 100 kilónként élő sűlyban, középminőségű 60.— K-től 65.— K-ig, silányabb minőségű 54.— K-től 58.— K-ig. Magyar parasztmarha jobb minőségű 65 K-től 66.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Silányabb minőségű 50 K-től 56 K-ig. Tarka hizott ökrű, legjobb minőségű 70.— K-től 74.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Középminőségű 62 K-től 68.— K-ig, silányabb minőségű 56 K-től 60 K-ig. Szerb és boszniai ökrű, legjobb minőségű 58 K-től 70.— K-ig, kivételesen —.— K-ig, silányabb minőségű 50.— K-től 56.— K-ig. Bika jobb minőségű 64 K-től 76.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Silányabb minőségű 50.— K-től 62.— K-ig. Bivaly 40 K-től 50.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Magyar tehén 44.— K-től 66.— K-ig, kivételesen —.— K-ig. Tarka tehén 45.— K-től 70.— K-ig, kivételesen 72.— K-ig. Kicsontozni való marha —.— koronától —.— koronáig. Mind 100 kilónként élő sűlyban. Gazdasági marhákért: Igás ökrű elsőrendű 68.— K-től 70.— K-ig. Kilogrammonként, kivételesen —.— koronától 800.— K-ig páronként középminőségű 72.— K-től 64.— K-ig 100 kilónként —.— K-t —.— K-ig páronként, silányabb minőség —.— K-től —.— K-ig 100 kilónként, —.— K-től 720.— K-ig páronként. Hizalivaló ökrű fehéř 100 kg.-kint —.— K-től —.— K-ig. Fejűstehén, keresztetű, szines 200 K-től 320 K-ig darabonként, bonyhádi faj 300 K-től 400 K-ig darabonként, kivételesen —.— K-től —.— K-ig. Igás bivaly —.— K-től —.— K-ig páronként. Vátozatán nagyságu felhajtás mellett a kereslet ma sokkal nagyobb volt a multelnél, mert a forgalmi korlátozások megszűntek. A felhajtás jobbra elsűrendű minőségűbű állott, mely a vásár élénksűgéhez nagyban hozzájárult; az árak 2-3 koronával métermázánkent emelkedtek. Jármosökrűk iránt a kereslet — különösen jobb minőségűekre — kielégítő volt, melyek magas árakon keltek el. A fejűstehénűzlet irányzata szilárd.

Borjavásár. 1904. évi március hó 3-án. (A budapesti marhavásártéri vásár-pénztár részvénylűtaságűt.) Felhajtás. Belűldi élő borű 267 drb, leűt borű 16 db, becsi borű — db, — db, növendékmarha 3 darab, bárány élő — darab, leűt bárány 2041 darab. — Árjegyzések. — Belűldi élő borű 1. rendű 84-90 K-ig, kivételesen. 92 f., 11. rendű

616 borűkért 76-82 K-ig, 1 kilónként, leűt borű 1. r. 92-102 K-ig, 11. r. — K-től — K-ig, kivét. f. kilónként, levonas nélkül. Rugott borűkért 50-58 K-ig. Növendékmarha 46-54 K-től — K-ig, 1 r. — f-ig, középminőségű — K-ig, alárendelt — K-ig, 1 k.-kint. Bárány élő —.— k., leűt bárány 8.—17.— korona, kivételesen ár — K-ig páronként. Az irányzat általában lanyha volt. 616 borűk árai 5-6 fillérrel kilogrammonként hanyatoltak.

A budapesti gabonatűzsdé.

Budapest, március 3.

Mérsékelt vételkűdv és csekély kínálat mellett 12.000 métermázsa buza került a forgalomba vátozatlan árakkal.

Más gabonaneműekben mérsékelt volt a forgalom és az árak nem vátoztak.

Eladott:

Buza, Tiszavídéki: 2000 mm. 79-5 K. 9 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 8 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 9 K. 15 f., 100 mm. 80 k. 9 K. 15 f., 200 mm. 80 k. 9 K. 15 f., 200 mm. 79 k. 9 K. 10 f., 450 mm. 79 k. és 350 79-5 k. 9 K. 15 f., 200 mm. 8700 k. 8 K. 85 f. tartott. 100 mm. 78 k. 8 K. 90 f., 100 mm. 100 mm. 77-5 k. 8 K. 10 f.

Bihari: 300 mm. 80 k. 9 — f., 350 mm. 78-5 k. 9 K. 05 f., 200 mm. 78-5 k. 8 K. 92 f.

Fejűrmegyei: 1180 mm. 76 k. 8 K. 70 f.

Raktárúru: 1650 mm. 79 k. 9 K. 05 f.

Mina három hónapra.

Rozs: 150 mm. 6 K. 75 f. paritásra.

Arpa: 300 mm. 6 K. 65 f.

Zab: 200 mm. 6 K. 15 f., 100 mm. 5 K. 95 f., 100 mm. 5 K. 90 f., 100 mm. 5 K. 80 f.

Teageri: 100 mm. 5 K. 75 f., 400 mm. 5 K. 75 f., 200 mm. 5 K. 52 1/2 f., 500 mm. 6 K. 50 f., paritásra.

Vörűshere: 36 mm. 54 K. 60 f.

Középénisűtelés mellett.

A kűszárú hivatalos jegyzése a budapesti árú és értektűzsdé sűokásai szerint középénisűben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként 50 kilogrammonként.

B u z a	Kilogramm ár		Kilogramm ár			
	K-től	K-ig	K-től	K-ig		
Tiszavídéki	76	8.60	8.75	79	8.80	9.10
"	77	8.65	8.80	80	8.85	9.15
"	78	8.70	8.85	81	8.90	9.20
Fejűrmegyei	76	8.45	8.70	79	8.75	9.00
"	77	8.50	8.75	80	8.80	9.05
"	78	8.55	8.80	81	8.85	9.10
Pestvárosi	76	8.45	8.70	79	8.75	8.99
"	77	8.50	8.75	80	8.80	9.04
"	78	8.55	8.80	81	8.85	9.09
Bárányi	76	8.40	8.70	79	8.65	8.85
"	77	8.45	8.75	80	8.70	8.90
"	78	8.50	8.80	81	8.75	8.95
Bácsai	76	8.40	8.75	79	8.70	8.90
"	77	8.45	8.80	80	8.75	8.95
"	78	8.50	8.85	81	8.80	9.00
Szerb	76	8.25	8.90	81	8.25	8.90

Egyű gabonaneműk	Kilogramm ár		Kilogramm ár	
	K-től	K-ig	K-től	K-ig
Rozs	uj elsőrendű	—	6.50	6.66
"	középminőségű	—	6.70	6.86
Arpa	okmányarű, elsőrendű	—	6.91	6.19
"	másodrendű	—	6.83	6.95
Kölés	—	—	6.80	6.40
Zab	elsőrendű	—	6.85	6.40
"	középminőségű	—	6.85	6.40
Tengeri	belűldi	—	—	—
"	belűldi uj	—	6.65	5.66
"	s fehéř	—	—	—
"	uj román vagy bolgár	—	—	—
"	ekvianitum	—	—	—
Repece	kűposztia	—	10.16	10.55

A határűdűzlet loiyamán a kűvetkezű kűlések kűrtétek:

Áprilisi buza 1904.	8.74-8.73-8.77-8.69-8.71
Oktűberű buza 1904.	8.56-8.58-8.50-8.53
Áprilisi rozs 1904.	6.91-6.92-6.95
Oktűberű rozs 1904.	6.85-6.83
Áprilisi zab 1904.	5.52-5.58-5.49-5.50
Oktűberű zab 1904.	5.49-5.50
Májusi tengerű 1904.	5.52-5.49-5.50
Juliusi tengerű 1904.	5.82-5.77
Repece augusztusra	—

Délű órákor a kűvetkezű zárűárakkal állapították meg hivatalosan a tűzsdén:

Áprilisi buza 1904.	8.69-8.70
Oktűberű buza 1904.	8.45-8.50
Áprilisi rozs 1904.	6.8-6.86
Oktűberű rozs 1904.	6.85-6.86
Áprilisi zab 1904.	5.49-5.50
Oktűberű zab 1904.	5.58-5.60
Májusi tengerű 1904.	5.77-5.78
Juliusi tengerű 1904.	5.83-5.87
Repece augusztusra	11.60-11.70

Délután fél 5 órákor zárűl:

Áprilisi buza 1904.	8.69-8.70
Oktűberű buza 1904.	8.50-8.51
Áprilisi rozs 1904.	6.86-6.87
Áprilisi zab 1904.	5.88-5.89
Májusi tengerű 1904.	5.78-5.79

A budapesti értektűzsdé.

Kűvedző külfűldi hírekre, megnyitűskor szilárdan indult az űzlet s mérsékelt forgalom mellett az árak tartottak maradtak. Délben mérsékelt űzlet mellett szilárd volt az irányzat. Zártatkor a vezetű értekek mérsékeltan emelkedtek. Vauta és ércúru gyengébb. A helyűrtékek piacán nyugodt volt a hangulat.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.
Sötétség.

Színmű 4 felvonásban. Irta Rutkai György.
Személyek:

Váry Kálmán	Szacsavay Vera	Ligeti Gyenes
Clementine	Helvey Erős László	Gál Gál
Emma	Márkus Istvány G.	Jászai M.
Andor	Dezső Istványó	Jászai M.
Rudas József	Gabányi Istványó Lajos	Császár

Kézlete 7 1/2 órák.

VIGSZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

Az erény útjai.
Vigjáték 3 felvonásban. Irta Fiers és Caillavet.
Fordította Molnár Ferenc.
Személyek:

Gerbier	Fenyvesi Suzanne	Körtész Tanay
Cécile	Vársányi Essen	Balassa Hegedűsnő
Chévière	Szerényi Varenno	Hegedűsnő
Simone	Harmath Phémie	Nógrádi Bárdi
Chaumette	Hegedűs Ginete	
Bargelin	Góth Morinière	

Kézlete 7 1/2 órák.

NÉPSZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

A kis császár.
Regényes daljáték 3 felvonásban. Irta Pásztor Árpád.
Zenéjét szerzte Stoll Károly.
Személyek:

X. Károly	Szirmai Sose	Rédei Raskó
Clarisse	Hegyí Pierre	Harmath Bálint
D'Ecourselles	Pázmán Jovita	Delli Kiss M.
Ginty apó	Ujvári Udvari vadász	
Roceaut	Komlósi Kóvet	
Micheline	Siposné Egy munkás	

Kézlete 7 órák.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

A hajduk hadnagya.
Operett 3 felvonásban. Irta Rajna Ferenc. Zenéjét szerzte Czobor Károly.
Személyek:

Blanchefort	Szabó Hájás András	Tollagi Tomcsányi
Balszthy	Farkas Barbarina	Szentgyörgyi Keleti
Kressenbronn	Marion Gaston	Sziklai Iványi
Vivenot	Giróth Scherffenberg	
Bischoffshofen	Heltai Szépicz	
Borony Imre	Ráthonyi Albufera	

Kézlete 7 1/2 órák.

KIRALY-SZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

A torcedor.
Operett 2 felvonásban. Irta James Tanner és Adrian Ross. Fordította Lutzkó Andor. Zenéjét szerzte Ivan Caryll és Lionel Monkton.
Személyek:

Don Panza	Körmeny Sammi Gigg	Ferenczy Csizsér
Augustus	Szomori Rinaldó	Gabányi
Archibald	Papp Karmester	Bánó Fedák
Karajó	Vécsel Dóra	Csatay
Morono	Bárony Suzette	
Paulifer	Gyöngyi Nancy	

Kézlete 7 1/2 órák.

URANIA SZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

Dalmácia.
Irta: Dr. Havass Rezső.
Kézlete 7 1/2 órák.

VÁRSZÍNHÁZ.
Péntek, 1904. március hó 4-én.

A troubadour.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzte Verdi.
Személyek:

Luna gróf	Dalnoki Ines	Paldeyó Dálnoki
Leonora	Biró L. m. v. Ruz	Juhász
Azuena	Szántó L. Hírnök	Szemere
Manrico	Prevost Egy cigány	
Fernando	Kárpát	

Kézlete 7 órák.

FOVAROSI ORFEUM
VI., Nagyzsuzsanna-utca 17.
Ma
Tannhäuser
(paródia)
Dreher Conrad bajor kir. udvari színművész és Branki Adolf müncheni tenorista vendégfeltevéstől, továbbá
The Trips Sisters Morden
romek excentrikusok angol párdalozók
Johnke-társulat
tréfás nyújtó-tornászok
A 6 drótostól, női együttes. Tarka Szinpad stb. stb.
A télkerben reggel 5 óráig **Vörös Elek** cigányzenekara hangverseny.

HANGVERSENY ÉS BÁL

a Fővárosi Hírlapkiadóhivatali Tisztviselők Segítő-Egyesülete javára
szombaton, 1904. március hó 5-én

a ROYAL nagyszálló dísztermében.
Erzsébet-körtút 45. szám.

A hangverseny műsora:

1. **Hármas.** Irta: *Szabados Béla.* Előadják: *Rieszer Any.* *Anday Terka* és *Papp Juliska* kisasszonyok Zongorán kíséri: *Szabados Béla.*
2. a) *Ávaz és Tesnif* (perzsa népdal).
b) *Wieniawski,* orosz dalok.
c) *Szevesik,* cseh ábránd. Hegedűn előadja: *Helter Amely k. a.* Zongorán kíséri: *Flipt József.*
3. **A világ teremtése.** Monológ. Előadja: *Vágó Béla,* a király-színház művésze.
4. **Erkel Ferenc: La grange ária, Hungary László** című operából. Előadja: *W. Kramer Teréz,* az opera művésznője. Zongorán kíséri: *Flipt József.*
5. a) **Paganini: Moser variációk.**
b) **Ries: Moto perpetuo.** Hegedűn előadja: *Helter Amely k. a.* Zongorán kíséri: *Flipt József.*
6. **Jelenet Rostand „Sasfők” című színművéből.** Előadja: *Maróthy Margit,* a Magyar-Színház művésznője.
7. **Nagy a szívem fájdalma . . . Odafenn csillagos . . .** (Kunre dalok). Előadják: *Tárogatón Krusovitz Walter,* kürtőn: *Weidl Antal,* *Horovitz Ede,* *Klement Sándor* és *Zimmermann Károly* urak, a m. kir. Opera kürtgyései.

Az előadás kezdete pontban 9 órák.
Hangverseny után tánc.
Személyre szóló jegy 4 kor., családra szóló 10 kor., este a pénztárnál személy-jegy 5 kor., családra szóló 10 kor. Jegy kapható minden hírlap kiadóhivatalában és este a pénztárnál.

A Kalap-király
3, 4, 5 koronás különlegesekben speciálit. Kossuth Lajos-utca. Kilóli-díjlat.

Tek. Friedrich János gyógyszer. urnak
Malacka.
Szerencsés és boldog újévet kívánok önnek szívem mélyéből, egyben kérem, **Lhotta János** J. részére Dorogira (Esztergom.) sziveskedjek ismét öt tekerestet az ön világhírű gyógyhatásán
kárpáti egészségügyi labdacsaiból
(Matolca labdacsaiból)
utánvéttel küldeni. Szívesen jó kívánatok jönnek majd azok részéről is, kik teljesen kigyógyultak az ön gyógyító erejű labdacsaival. Az ilyen tarisza meg önt sok-sok éven át a szenvedő emberiség javára. Ezt kívánják önnek a dorogiták és a szomszéd községek lakói, a kik labdacsaival használják, de leginkább
Lhotta János földbírók.
Dorogh, 1923. december 29-én.
Raktár Budapest Török József gyógyszerésznél, Király-utca 19. Egy tekeres ára (12 doboz tartalmú) 2 kor. 10 fill. = 1 forint 05 kor. Egy doboz 42 fill. = 21 kor.

ÜNNEPI VERSEK
Szavalkönyv. • Iskolai ünnepélyekre • alkalmas költemények gyűjteménye •
— Szerk.: Dr. VAJDA GYULA. —
Ára fűzve 3 kor. Díszk. 5 kor.

Ez a gyűjtemény aranykönyve a magyar ifjúságnak. Egyreterősebb az összes iskolai ünnepélyekre alkalmas szavalközt csoportosítja, másképp romokból (Vörösmarty, Czuczor G., Kölcsey, Tompa, Arany, Petőfi, Tóth K., Gyulai, Lévy József stb.) költeményeit mellet az újabb magyar költészet összes nevesebb képviselőinek (Endrődy S., Bartók L., Várady A., Ábrányi E., Kiss J., Komáromy J., Dalmady Gy., Kozma A., Pósa L., Szabolcska M., Lampérth G., Erdélyi Z., Rudnyánszky Gy., Palágyi L., János G., Farkas L., Szalay Erzséba, Czobor Minka, Majthényi Flóra stb.) kizemelt műveit tartalmazza. A vaszkó kötet 300 költeményt tartalmaz, melyek az egyes ünnepélyek szerint (Eljen a király, Erzsébet, A „Szabadság” napja, Április 11, Vértanúk, Költők és államférfiak, Hit, haza, szülői ház, költészet, természet stb.) sorakoznak. Nincs tehát olyan nemzeti ünnep, ninces olyan ünnepi alkalom, amelynek dícsőítésére ne találna egész sor szavalkóra alkalmas költeményt ebben a versgyűjteményben.

Vállfűző-gyár.
Alapítva 1875-ben.
Ign. Klein, Wien
Mariahilf 39.
Legnagyobb és letelegeansabb
bécsi vállfűző-raktár.
Fagon „Droit”, vállfűzők elől egyenes vonalban, A 16, 20, 24, 36-től 50 koronáig.
Kérteik a mértéket a ruha föltét venni.
Derekl Cspisözöléség
Felső szöléség A kar alatti magasság
Melltartó a 7, 8 és 10 koronáért. Körül a felső bőség mértéke elegendő.
Dertartalmu, képes arjzgyekét ingyen és bérmentve.
Csak kizöld kivitteli és exakt munkal Szerküldés utánvétel.

30 napi próbára
küldök mindenkinek új, valódi, Mayer-rendszerű-anker-Roskopf-patent-zsebórát és költsézem magamat 30 napon belül az órá visszavonni és a megküldött órázert minden levonás nélkül azonnal visszaküldeni, ha az órá nem mutatkozik a használatnak semmi jele.

A valósgos Mayer-rendszerű-anker-Roskopf-Patent-zsebórak
antimagnetique

Csak 2.50
láncsal és tokkal együtt.

valódi szabad. emalt-órelappal (nem papírlap) masszív 36 óráig járó ankerszerkezettel, elegáns, fekete, imitált acél vagy nikkeltótokban, különösen ellenálló képességükkel és pontos járással forvra legkedveltebb és a létező legjobb strapa-órák. Minden órához egy ezüsttűt, karabinát és fűzőt, valamint dobózálat ingyen adatik és Szoczen 2 ft 50 krba körül. 3 ób. megvételénél drabab 2 ft 25 krba. 5 darabnál 2 ft 15 krba és 10 drbnál 2 ft 10 krba.
Egyedül megrendelés utánvétellet csupán az egyesült Roskopf órágyárat főraktárából

MAYER LEOPOLD
os. és kir. titkos becsületes esküszölnet
Bécs, XIV., Mariahilferstr. Nr. 187B.
Ózakodjunk utánzóktól!

300-500 korona
havi jövedelmet nyújt budapesti bankház, minden állásu, bárhol élő egyéneknek az 1883. évi XXXI. t. c. értelmében, sorsjegyeknek részletfizetésre való eladása által.
Ajánlatok címzendők „Szerencse-híradó” kiadóhivatalához, Budapest, Postafiók 180.

Világhírű, új módszerű, saját speciális testgyógyászati
készsémmel — melynél orlopéd, fűző és minden egyébben szonyeztató gép alkalmazása ki ven zárva, — az érdeklőt n. é. 250 Bőség figyelembe ajánlom. Képzés ellen mechanikai kezelés, koplatás és kínzás nélkül. Kivánatra, képes prospektus bérmentve küldök. — **Herezny József,** Kievezés testgyógyász, Budapest, Andrássy-ut 50. Minden elváltat esetben eredményt írtat feltétlen keseséget vállalok.

STANDARD életbiztosító-társaság
Edinburghban (Angolhon.)
Alapított 1825-ben.
Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 4.
Korona
Évi bevétel 32,400,000
Kintant nyereményrészek 170,000,000
Vagyon 258,000,000
Hálálatetek folytán kifizetve 532,000,000
A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyai:
Kétrégtelen biztonsg, Alacsony díjak. Szabad vilámköthények. A kötvényök érvényben tartása díjzertesek emulatszáránál. Tökésítés és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen fizetés ágyúllóságban estében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére.
Díjtáblázatot kívánatra küldetnek.

Tejgazdasági termékeket,
teavaját, túróát vásárolj legjobban bevezetett zsidákárny-ügynökség. Szives ajánlatot kér:
A. SCHANIL, WIEN,
XVII., Helblinggasse 6.

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Királyszínház	Uránia színház
Szombat	Gemma	Flirt	Az erény útjai	A kis császár	Hajduk hadnagya	A torcedor	Jótekonny est
d. n. Vasárnap este		Fedora	Az erény útjai	A betyár kendője	Snerry	A fecskék	
		Istenek alkonya	Egyenlőség	Az erény útjai	A kis császár	A torcedor	Dalmácia